Vlaams Parlement

vergadering **C35**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 22 oktober 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de leeftijdsgrens van het kind- en jongereneffectrapport (JoKER)
– 3076 (2014-2015) 3

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de resultaten van de Nieuwsmonitor van het Steunpunt Media over het Vlaamse krantenlandschap
– 99 (2015-2016)
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de resultaten van Nieuwsmonitor 23
– 121 (2015-2016) 6

VRAAG OM UITLEG van Lionel Bajart aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het protest van het VRT-personeel
– 174 (2015-2016) 11

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de nieuwe levensbeschouwelijke programma's op de openbare omroep
– 241 (2015-2016) 14

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de Frankfurter Buchmesse
– 127 (2015-2016) 18

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de ondersteuning van non-fictie
– 205 (2015-2016) 22

VRAAG OM UITLEG van Caroline Bastiaens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over acties voor de vluchtelingen
– 242 (2015-2016) 24

VRAAG OM UITLEG van Joris Poschet aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over streetart en het aangekondigde Millennium Iconoclast Museum of Art (MIMA) in Brussel
– 253 (2015-2016) 28

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de leeftijdsgrens van het kind- en jongereneffectrapport (JoKER)
– 3076 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp·a): Minister, conform artikel 4 van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid moet voor ieder nieuw Vlaams decreet dat een rechtstreekse invloed heeft op kinderen en jongeren onder 25 jaar, een kind- en jongereneffectrapport (JoKER) worden opgemaakt. JoKER is geïntegreerd in het proces van de reguleringsimpactanalyse (RIA).

Het decreet bepaalt dus dat rekening moet worden gehouden met kinderen en jongeren onder 25 jaar. Die grens is het resultaat van een decreetswijziging in 2008. Toen werd de grens opgetrokken van 18 naar 25 jaar. In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag vernam ik onlangs dat de memorie van toelichting van die decreetswijziging deze keuze verdedigt door erop te wijzen dat 25-plussers meestal al economisch onafhankelijk zijn en niet meer als jongeren worden beschouwd.

Bij de evaluatie van JoKER door het Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) in 2012 werd er gediscussieerd of een optrekking van die leeftijdsgrens naar 30 jaar opportuun is. Er werd echter geen consensus bereikt. Dezelfde bedenking over de economische onafhankelijkheid van 25-plussers werd gemaakt. Het zou bovendien een grotere werklast voor ambtenaren met zich meebrengen. In de conclusie staat dat het optrekken van de leeftijdsgrens minder belangrijk is dan de vraag tot differentiatie tussen minderjarigen en meerderjarigen en tussen de verschillende leeftijdsgroepen.

In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag gaat u in op de optrekking van de leeftijdsgrens. Er zou intussen een evaluatie van het decreet zijn opgezet. U sloot uw antwoord af met de belofte dat, indien er vanuit de sector alsnog een eensluidend signaal zou komen om de leeftijdsgrens op te trekken, u dat alsnog in overweging wilt nemen.

Op 1 juli 2015 bracht de Vlaamse Jeugdraad een unaniem advies uit over jongerenrechten. In het tweede punt van het advies vraagt de Vlaamse Jeugdraad expliciet naar een verhoging van de leeftijd waarop JoKER van toepassing is.

Minister, is het advies van de Vlaamse Jeugdraad een voldoende eensluidend signaal om de verhoging van de leeftijdsgrens in overweging te nemen? Zo ja, zult u dat doen en hoe? Hoe ver staat u met de evaluatie van het decreet houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik ben ervan overtuigd dat de rechtensituatie van jongeren het best kan worden verbeterd door gebruik te maken van de bestaande verdragen, waaronder het Kinderrechtenverdrag. Het kind- en jongereneffectrapport groeide uit de kindeffectrapportage (KER), waarbij men zich beperkte tot kinderen in de zin van het kinderrechtenverdrag, dus min 18-jarigen. Bij decreet van 1997 werd het kindeffectrapport ingevoerd. Vlaanderen was toen de enige gemeenschap met een dergelijke maatregel.

Een aantal jaren geleden werd inderdaad beslist om de leeftijd op te trekken tot 25 jaar. Een verdere uitbreiding dreigt de initiële reden om te komen tot een KER

of een JoKER uit te hollen. We mogen niet vergeten dat in heel wat beleidsdomeinen, bijvoorbeeld het sportbeleid, een 28-jarige onmogelijk kan worden beschouwd als een jongere.

In het kader van de evaluatie van het kind- en jongereneffectrapport door het KeKi was er zowel wat betreft de mogelijke beperking tot minderjarigen als de mogelijke uitbreiding tot 30 jaar geen akkoord tussen de jeugd- en kinderrechtenactoren. Enkele belangrijke uitgangspunten wil ik u niet onthouden. In tegenstelling tot de rechten van kinderen die gelden voor personen beneden 18 jaar, dus minderjarigen, bestaat er geen uniforme definitie van 'jongeren'.

In het rapport van het KeKi valt te lezen dat de vraag naar verhoging van de leeftijdsgrens minder sterk leeft dan de vraag naar differentiatie tussen enerzijds minderjarigen en anderzijds min-25-jarigen en bij uitbreiding tussen de verschillende leeftijdsgroepen. Dat hebt u zelf gezegd. Het betekent, dat meen ik voorlopig toch te mogen concluderen, dat we deze twee laatste aspecten wel als prioritair kunnen beschouwen ten opzichte van een mogelijke beperking of uitbreiding van het toepassingsgebied.

Zoals u aanhaalt in uw vraag, heeft de Vlaamse Jeugdraad op 1 juli 2015 inderdaad unaniem een advies uitgebracht over de verhoging van de leeftijd waarop de JoKER van toepassing is. Zover ik weet, was het ook reeds het standpunt van de Vlaamse Jeugdraad in 2012, bij de toenmalige evaluatie. Het is geen unaniem advies van de evaluatoren uit 2012. Zoals u weet, werd de evaluatie gehouden onder de jeugd- en kinderrechtenactoren. Binnen deze groep bestond toen geen eensgezindheid.

Het Vlaamse kind- en jongereneffectrapport scoorde recent ook internationaal. Zo kwam in juni 2014 doctor Simon Hoffman op studiebezoek bij de Vlaamse administratie om lering te trekken voor de 'Rights of Children and Young Persons Measure' in Wales in 2011.

Vorige maand ontvingen we het bericht dat JoKER op een shortlist stond van negen succesvolle beleidsinitiatieven uit Afrika, Amerika en Europa om de rechten van kinderen te realiseren. De policy award, een initiatief van de World Future Council, de Interparliamentary Union en UNICEF, kwam op dinsdag 20 oktober 2015 helaas niet in onze handen. Ik stel vast dat de vraag naar een verhoging van de leeftijdsgrens ook in deze besprekingen nooit aan bod is gekomen.

Ten slotte, sinds enkele jaren werd de JoKER geïntegreerd in RIA. Die moet de impact van nieuwe regelgeving nagaan op alle bevolkingsgrepen, dus ook de 26- tot 30-jarigen. Een uitbreiding van de JoKER lijkt in die context weinig relevant.

Wat de aanpassing van het decreet houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid betreft, voert de administratie momenteel gesprekken met vertegenwoordigers van de jeugd- en kinderrechtensector. Binnen de sector wordt de vraag naar een radicale herziening van het decreet niet gesteld. Wel is het de bedoeling om allerlei bepalingen die bij de implementatie van het decreet problemen stellen, grondig tegen het licht te houden en zo mogelijk te verbeteren. Hierbij wordt vooral gekeken naar bepalingen met betrekking tot de subsidiëring van de organisaties.

Het is evenwel niet uitgesloten dat ook een aantal wijzigingen worden voorgesteld met betrekking tot de autoregulerende bepalingen. Dat wordt besproken in de zogenaamde reflectiegroep jeugd- en kinderrechtenbeleid, waaraan alle aanspreekpunten en een aantal middenveldorganisaties deelnemen. Het is de bedoeling om de voorbereidende werkzaamheden in de loop van 2016 af te ronden.

Ziedaar het antwoord op uw twee vragen. Ik heb de stand van zaken gegeven. En ik meen, tenzij ik me zou vergissen, niet meteen een unanieme vraag te zien om de leeftijdsgrens voor jongeren in dit verband te verhogen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp·a): Minister, dank u voor uw antwoord. Het is wel een negatief antwoord, maar ik ben toch blij dat u de stand van zaken hebt gegeven en dat u hebt geduid waarom het niet kan. Bent u dan van plan om wel naar de prioriteiten te kijken van die kinder- en jongerenrechtenactoren, zoals de differentiatie tussen leeftijdsgroepen en tussen minder- en meerderjarigen? Als dat hun prioriteit is, moeten wij die vraag stellen.

Minister Sven Gatz: Dat mag u inderdaad uit mijn antwoord afleiden. Ik beschouw die elementen als 'prioritairder', in slecht Nederlands, en we zullen er in het beleid zeker rekening mee houden.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Minister, dank u wel. Ik maak graag nog enkele kanttekeningen bij deze vraag. Als we kijken naar internationale voorbeelden met een degelijke jeugdwerking, valt toch op dat de leeftijdsgrens vaak niet hoger, maar wel lager ligt. In Zweden is het tot 18 jaar en in Schotland tot 21 jaar, maar alleen voor minderjarigen en jongeren die in de zorg zitten. Vlaanderen doet het op dit vlak dus niet slecht. Een mogelijke uitbreiding mag ook niet gepaard gaan met aandachtsverlies voor de kerngroep. Die kerngroep bestaat uit jongeren onder de 18 jaar, die zich nog niet in de leefwereld bevinden van werk, kinderen krijgen, een eigen woonst. Minister, u wees erop dat de kinderrechtencommissaris dit al in 2008 zei bij de uitbreiding van de leeftijd van minstens 18 jaar naar 25 jaar.

Er is dus al een uitbreiding geweest, en die werkt. De vraag kan dus worden gesteld waarom er een tweede uitbreiding aan zou moeten worden toegevoegd, terwijl het momenteel goed werkt. Jongeren tussen 25 en 30 jaar bevinden zich volgens mij in een volledig andere leefwereld: een eigen woonst, kinderen, werk. Een extra uitbreiding zal het alleen maar moeilijker en complexer maken vanwege de heterogene samenstelling van de geselecteerde groep. De leefwereld van een 16-jarige is niet te vergelijken met die van een 29-jarige. Het is moeilijk om dan een JoKER samen te stellen die diep genoeg gaat voor de verschillende leeftijdscategorieën.

Minister, de administratie heeft ook gezegd dat dit een enorme extra werklast zou betekenen. Men vreest er voor een administratieve berg. Dat kan toch niet de bedoeling zijn. We zijn voor vereenvoudiging van de planlast. Dit is een belangrijk argument, waar we rekening mee moeten houden.

Minister, verschillende leeftijdsgroepen hebben verschillende noden. Hoe kunt u deze differentiatie bewerkstelligen? Bij een extra uitbreiding vrees ik dat er bij deze differentiatie nog meer moeilijkheden zullen ontstaan.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Uit mijn antwoord mag zeker afgeleid worden dat de verhoging van de leeftijd niet aan de orde is, maar dat anderzijds de differentiatie tussen een 16- en een 24-jarige dat wel is. Dat laatste wens ik in overleg met de jeugd- en kinderrechtensector te bekijken, om te zien hoe we dat het beste kunnen aanpakken.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp·a): Het is natuurlijk een vraag van de Vlaamse Jeugdraad om JoKER conform de definitie van 'jeugd' te brengen, zoals dat vermeld staat in het decreet over het vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Daar staat 'jeugd' omschreven tot 30 jaar. Deze vraag komt niet zomaar uit het niets.

Minister Sven Gatz: Ik bevestig dat de vraag niet uit het niets komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de resultaten van de Nieuwsmonitor van het Steunpunt Media over het Vlaamse krantenlandschap
– 99 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de resultaten van Nieuwsmonitor 23
– 121 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, het Steunpunt Media geeft in zijn recentste nieuwsbrief de resultaten weer van het onderzoek naar de gelijkenis van het nieuws in de Vlaamse kranten. Het onderzoek baseert zich op de kranteninhoud van de jaren 1983, 1993, 2003 en 2013. Dat is een hele periode, dus voor de fusie van Corelio en Concentra in Mediahuis. Uit de resultaten stellen we vast dat naast een daling van het aantal nieuwsberichten in kranten, de berichtgeving meer gelijkenissen vertoont in 2013 dan in 2003 en 1993. De kranten met een 'gelijkaardig profiel' lijken – dat is ook logisch – meer op elkaar dan kranten met een verschillend profiel. Er wordt dus naar elkaar gekeken in het bepalen van welke nieuwsberichten in de krant komen en welke niet. Ook is er steeds meer overlapping van nieuwsberichten tussen kranten van dezelfde groep. Ook daar zit een zekere logica in. Toekomstig onderzoek zal moeten uitwijzen of de tendens waarbij de kranten meer op elkaar gaan lijken, zich zal doorzetten.

Minister, in uw beleidsnota Media, waar wij volop achter stonden en achter staan … *(Opmerkingen)*

Ja, ik weet het, ik maak het wat spannend. Wees gerust, voorlopig nog. *(Gelach)*

In uw beleidsnota geeft u aan dat u een pluriform en evenwichtig medialandschap belangrijk vindt en wilt garanderen, en dat u de negatieve gevolgen van mediaconcentraties wilt bestrijden. Wat betreft het aanbod, legt u de nadruk op de pluriformiteit en de kwaliteit van de berichtgeving, niet alleen op het gebied van televisieprogramma's, maar ook als het gaat over radio en over de schrijvende pers.

We weten dat er bij de kranten nog slechts twee grote mediagroepen overblijven in Vlaanderen: De Persgroep en Mediahuis. De kans dat de diversiteit en pluriformiteit van de geschreven berichtgeving ook in de toekomst verder onder druk komen, is niet denkbeeldig. Daarom is het noodzakelijk om de diversiteit en pluriformiteit van de geschreven berichtgeving te monitoren en waakzaam op te volgen.

Minister, ik denk dat dat ook uw visie is, maar toch heb ik een paar vragen. Hoe beoordeelt u zelf de resultaten van het onderzoek van Steunpunt Media? In welke mate valt dit te rijmen met de noodzaak aan diverse en pluriforme berichtgeving in het media-aanbod? Acht u het, gelet op de bevindingen van het onderzoek, nodig om nu al extra beleidsinitiatieven te nemen om de diversiteit en de pluriformiteit van de berichtgeving te stimuleren en te ondersteunen?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp·a): Voorzitter, minister, collega's, zoals de heer Vandaele aangeeft, heeft het Steunpunt Media in de recentste nieuwsbrief de resultaten weergegeven van het onderzoek naar de gelijkenis van het nieuws.

Opmerkelijk daarin is dat we nu onomstotelijk vaststellen dat naast een daling van het aantal nieuwsberichten in kranten, de kwantiteit dus, de berichtgeving nu ook op het vlak van de kwaliteit, de inhoud, steeds meer gelijkenissen vertoont. Dat is meer het geval in 2013 dan in 2003 en 1993.

De kranten met een gelijkaardig profiel lijken meer op elkaar, dat is ook logisch, dan kranten met een verschillend profiel. Er wordt dus naar elkaar gekeken in het bepalen van welke nieuwsberichten in de krant komen en welke niet. Ook is er steeds meer overlap van nieuwsberichten tussen kranten van dezelfde groep. Toekomstig onderzoek zal moeten uitwijzen of de gelijkenissen tussen de kranten zich voortzetten.

In uw beleidsnota Media geeft u aan dat u onder meer een pluriform en evenwichtig medialandschap wilt garanderen en de negatieve gevolgen van mediaconcentraties wilt bestrijden. Wat betreft het aanbod, legt u de nadruk op de pluriformiteit en de kwaliteit van de berichtgeving, niet alleen op het gebied van televisieprogramma's, maar ook als het gaat over radio en over de schrijvende pers.

Met het gegeven dat er momenteel in het Vlaamse landschap nog slechts twee grote mediagroepen bij de Vlaamse kranten overblijven, De Persgroep en Mediahuis, bestaat de kans dat de diversiteit en pluriformiteit van de geschreven berichtgeving in de traditionele kranten ook in de toekomst nog verder onder druk komt te staan. Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor de internetsites, maar dat is nog een apart verhaal.

Het is daarom noodzakelijk om de diversiteit en pluriformiteit van de geschreven persberichtgeving te monitoren en waakzaam op te volgen. Het is een goede zaak dat het Steunpunt Media bestaat en dit ook doet.

Minister, hierover stel ik u graag volgende vragen. Hoe beoordeelt u de resultaten van het onderzoek van Steunpunt Media? In welke mate vallen ze te rijmen met de noodzaak aan diverse en pluriforme berichtgeving in het media-aanbod? Acht u het, gelet op de bevindingen van het onderzoek nodig om nu al extra beleidsinitiatieven te nemen om de diversiteit en de pluriformiteit van de berichtgeving te stimuleren en te ondersteunen? Waarom wel of desgevallend niet?

Neen toch! Ik heb gewoonweg de vraag van de heer Vandaele afgelezen! *(Gelach. Rumoer. Opmerkingen van Wilfried Vandaele en van minister Sven Gatz)*

Minister, samengevat zijn mijn eigen vragen de volgende.

Welke conclusies trekt u uit Nieuwsmonitor 23 en hoe zult u de resultaten ervan vertalen in concrete beleidsmaatregelen?

Plant u extra budget te oormerken voor nieuwe initiatieven van onafhankelijke journalistiek? Ik verwijs hiervoor naar de partners die verenigd zijn in de koepel Media.21.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Voorzitter, dames en heren, ik zal het juiste antwoord voorlezen.

De voorbije jaren is er duidelijk bezorgdheid geweest omtrent mediaconcentratie en de impact hiervan op de nieuwsinhoud. Met het onderzoek van het Steunpunt Media zijn er voor het eerst longitudinale Vlaamse data over de gelijkenis van de

nieuwsinhoud van kranten. Om de diversiteit in kaart te brengen, keken de onderzoekers naar de nieuwsverhalen die kranten brengen in de jaren 1983, 1993, 2003 en 2013. Ze stelden zich de vraag of kranten meer over dezelfde gebeurtenissen zijn gaan berichten.

Het rapport geeft aan dat de correlaties, de overeenkomsten, tussen de kranten niet extreem groot zijn. De onderzoekers stellen over het algemeen weinig alarmerende gelijkenissen vast tussen kranten. Kranten selecteren elke dag opnieuw een redelijk aantal nieuwsverhalen dat de andere kranten niet brengen. Maar het onderzoek toont dus ook aan dat er een overlap is. Dit hangt sterk af van krant tot krant, en van welke kranten met elkaar worden vergeleken.

Enkele trends die de onderzoekers vaststellen zijn de volgende – en u zou nu kunnen denken dat ik een deel van de vraag van de heer Vandaele voorlees, maar dit staat wel degelijk in mijn antwoord. Kranten met een gelijkaardig profiel lijken inderdaad meer op elkaar dan kranten met een verschillend profiel. En kranten die behoren tot dezelfde eigenaar lijken ook meer op elkaar dan kranten die tot verschillende mediagroepen behoren.

De trends zijn enerzijds significant, dit wil zeggen dat ze reëel zijn en dus niet op toeval berusten. Anderzijds zijn ze niet heel sterk. De overlap in het aantal nieuwsverhalen is niet hoog. Er is wel een evolutie merkbaar, zeker, maar we moeten voorzichtig blijven, we kunnen nog niet spreken van een, zelfs in lichte mate, aantasting van de diversiteit in nieuwsberichtgeving door concentratie-bewegingen.

Ik stip enkele nuances hierbij aan. Dit onderzoek toont aan dat een evolutie naar meer overlap tussen kranten van dezelfde groep niet de enige mogelijke uitkomst is van eigenaarsconcentratie. Het feit dat bijvoorbeeld De Standaard en Het Nieuwsblad doorheen de tijd minder op elkaar zijn gaan lijken, geeft aan dat ook een diversificatiestrategie gericht op een verschillend publiek een mogelijkheid is. Net zoals strategische redenen ook kunnen spelen bij kranten met hetzelfde profiel. Ze kijken naar elkaar om zo te bepalen welke nieuwsverhalen ze brengen.

Het onderzoek neemt de diversiteit aan nieuwsverhalen als uitgangspunt aan. De diversiteit aan standpunten, aan opinies van verschillende actoren kwam niet expliciet aan bod. Nieuwsverhalen over dezelfde gebeurtenis kunnen andere informatie voor de mediagebruiker bevatten. Dat is ook diversiteit in berichtgeving.

We moeten het breder bekijken. U doet dat ook. De mediagebruiker heeft vandaag een veel ruimer nieuwsaanbod dan in 1993 en 2003. Naast de kranten en de klassieke omroepkanalen, zijn er talrijke innovatieve nieuwsmedia bij gekomen, die te raadplegen zijn via internet. Ook deze dragen bij aan diversiteit en pluriformiteit van het aanbod. Dat is een aspect dat ook de onderzoekers aanhaalden.

Ik concludeer. Er is een evolutie merkbaar, weliswaar licht. Die moet gemonitord blijven worden en eventueel – daar waar kan en nodig – verbreed worden. Ik vind het belangrijk om de vinger aan de pols te kunnen houden. Dat heb ik ook aangehaald op de studiedag van het steunpunt Media vorige week vrijdag, waar professor Walgrave overigens aangaf dat de staat van de Vlaamse nieuwsmedia goed is. Ik beaam dat.

Hoe en door wie onderzoek zal gebeuren, zal deel uitmaken van een vervolg-traject op de wetenschappelijke steunpunten die, zoals u weet, eind dit jaar aflopen. De komende weken maak ik dit concreet.

Zoals aangegeven in het antwoord op de eerste vraag, stuurt het onderzoek geen alarmerende signalen uit. Mediaconcentratie hoeft niet per definitie nefast te zijn voor de diversiteit en pluriformiteit in het nieuwsaanbod. Het kan zelfs een

strategie zijn voor mediagroepen om hun kranten te diversifiëren afhankelijk van het beoogde publiek. Dit noemen we marketing. Daar zouden we vanuit een nieuws- en cultuurinvalshoek misschien terughoudend op kunnen reageren, maar het kan ook een positieve zaak zijn, in dit geval om de diversificatie overeind te houden. Dit neemt uiteraard niet weg dat we alert moeten blijven voor diversiteit en pluriformiteit. Voor de gebruiker is een kwaliteitsvol en pluriform aanbod primordiaal. En dat is vandaag beschikbaar. Het media-aanbod in Vlaanderen is divers en van zeer hoge kwaliteit, ook wat betreft nieuwsberichtgeving. Ik wil dat zo houden, samen met u.

Het verzekeren van een divers en kwaliteitsvol aanbod werd in het regeerakkoord opgenomen als een belangrijk aandachtspunt binnen deze legislatuur. Steun aan de pers moet voor mij focussen op steun voor de journalistiek en gaat verder dan de kranten die werden onderzocht in het kader van de Nieuwsmonitor. Het Fonds Pascal Decroos voor Bijzondere Journalistiek heeft de voorbije jaren een zeer voorname rol gespeeld en zal blijvend ondersteund worden om onderzoeksjournalistiek en bijzondere journalistiek extra stimulansen te geven. DeWereldMorgen.be en Apache.be hebben de voorbije jaren projecten uitgewerkt met steun vanuit het mediabeleid. Ook dit jaar en tot in 2016 zijn projecten lopende.

Nieuwe innoverende nieuwsmedia-initiatieven, die de pluriformiteit binnen de sector versterken en het informatieaanbod verruimen, verdienen steun vanuit het mediabeleid. Projecten zoals Kranten in de Klas en de Mediacademie bieden hier ruimte toe. Op basis van de resultaten van het recent uitgevoerde onderzoek omtrent Kranten in de Klas zal onder andere worden nagegaan hoe andere nieuwsmedia dan de kranten kunnen worden geïntegreerd in dit leesbevorderingsproject en in het ruimere beleid rond mediawijsheid. Ik heb recent een heel interessante ervaring daarrond opgedaan waar de tweeledigheid van het gedrukte en onlinenieuws in de klas aan bod kwam. Dat ging zeer goed.

Opleidingssteun is ook een belangrijk beleidsthema. Mediagerichte, journalistieke opleidingen bieden een meerwaarde voor de journalisten en dus bijgevolg ook voor het eindproduct dat de mediagebruiker te lezen krijgt. Het huidige systeem van opleidingssteun werd recent onderzocht. De aanpak en de focus zullen worden bijgestuurd op basis van de resultaten van een evaluatierapport dat weldra wordt afgerond. Maar de steun blijft zeker bestaan.

Collega's, ik loop hier eigenlijk al voor op mijn beleidsbrief voor 2015-2016, die we hier binnenkort zullen bespreken. We zullen daar nog verder op ingaan.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik heb dat ook al voorgehad, mevrouw Segers, maar nooit zo erg. *(Gelach)*

Minister, de verscheidenheid in het medialandschap en de berichtgeving en de kwaliteit verdienen onze blijvende aandacht. Een zijsprongetje hier is vandaag actueel maar is ook vroeger al aan bod gekomen.

Er gaat heel wat overheidssteun, federaal dan, naar de schrijvende pers, dat staat vandaag weer in de krant. Er gaat 170 miljoen euro naartoe alleen al via de distributietarieven, of via de post eigenlijk. De tarieven zijn goedkoper. Dat is een fors bedrag.

Wat mij betreft, mag het debat starten over de vraag of we kwaliteits- of andere eisen kunnen verbinden aan die overheidssteun aan de schrijvende pers. Ik denk aan de kwaliteitsjournalistiek. Kunnen we daar garanties vragen? Het is niet voor hier, het is federaal, maar misschien moeten we de moed hebben om dat debat op

gang te trekken; zeker nu we met de openbare omroep voortdurend discussies hebben over de middelen. Misschien moeten we eens over het muurtje kijken en zien wat we aan andere media toestoppen.

Minister, voor de rest dank ik u voor uw antwoord. Dit lijkt me iets dat we moeten opvolgen. Ook het onderzoek is in die zin toch wel verhelderend. Dit gaat immers over een zeer lange periode. Voorzitter, in 1983 was ik nog niet aan het werk. Dat was het jaar nadien. Ik was toen nog op zoek. Ik had wel al een lief, denk ik, dus daar moest ik al niet meer naar zoeken, maar werk had ik nog niet. *(Gelach)*

Dat is dus een heel lange periode. In die zin is het toch wel interessant om die evolutie te zien.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp·a): Minister, ik deel uw optimistische lezing van de resultaten maar gedeeltelijk. Ik ben iets minder optimistisch. Sinds ik in het parlement zit, word ik eigenlijk steeds minder optimistisch, maar dat is helemaal niet mijn aard.

De conclusie van de collega's is dat de staat van de media goed is. Voor mij is die relatief goed, en moeten we er vooral voor zorgen dat we de toestand op zijn minst zo kunnen houden, en liefst ook nog verbeteren. Je kunt er immers niet naast kijken dat de kranten vandaag de helft, een derde minder nieuws bevatten dan in 1983. Je kunt er ook niet naast kijken dat kranten van dezelfde eigenaars veel meer op elkaar lijken dan op die van andere mediagroepen, ook al is er inderdaad een overlapping tussen een aantal andere kranten. Je ziet ook dat bijvoorbeeld in 1983 kranten het meest op elkaar leken, dat in 1993 en 2003 de situatie veel beter was, maar dat het in 2013 opnieuw bergaf gaat, dat ze opnieuw meer op elkaar lijken. Ik denk dat we ons in dat jaar 2013, nu eigenlijk op een cruciaal moment bevinden: het kan opnieuw veel slechter beginnen te gaan. Het begint ook deels opnieuw slechter te gaan.

Ik kijk dus reikhalzend uit naar de resultaten over een aantal jaren. Omdat het geen selffulfilling prophecy mag worden dat het opnieuw slechter gaat, heb ik die vraag ingediend. Minister, vandaar ook mijn oproep. Op welke manier gaat u de initiatieven van onafhankelijke media, die diversiteit, met Apache enzovoort ondersteunen? Ik meen dat u echt zult moeten investeren om die financieel veel sterker te ondersteunen, en niet alleen dat.

Mijnheer Vandaele, ik ben blij dat u verwijst naar de federale middelen en de vraag stelt of er niet een of andere vorm van kwaliteitscontrole moet zijn. Dat is federaal, maar ik heb de vraag hier ingediend, dus we zullen er hopelijk over kunnen discussiëren, want dit raakt natuurlijk het beleidsterrein van minister Gatz. Ik denk dat het moment is gekomen om daar een aantal eisen aan te verbinden. Ik verwijs ook naar het sociaal charter, waarover we binnenkort ook gaan praten bij de behandeling van de beleidsbrief. Minister, ik denk dat er een momentum is om daar werk van te maken en ik reken op u om dat te doen.

Bart Caron (Groen): Minister, ik ben van nature iets optimistischer dan collega Segers. I'm a believer, maar we zitten natuurlijk wel op een kritische grens, waar we snel onder kunnen duiken. Dat men de digitale media en ook andere vormen van burgermedia in de toekomst een wat pregnantere, grotere rol laat spelen, kan alleen bijdragen tot een versterking van de diversiteit.

Men kan zeggen dat het jammer is voor de diversiteit dat kranten meer op elkaar kunnen lijken, maar als er aan de andere kant andere media bijkomen, dan versterkt dat weer de diversiteit. Het is niet de eerste keer dat we het daarover hebben. We moeten dat blijven volgen.

Mevrouw Segers, het is wat vreemd, en het is een paradox: zoals u het in uw eigen vraag schrijft, leken de kranten dertig jaar geleden eigenlijk nog meer op elkaar dan vandaag. Dat komt wellicht omdat de bronnen veel beperkter waren dan vandaag. In die zin zijn we er wellicht niet op achteruitgegaan, en als we de digitale media maximaal kunnen inzetten, dan kan dat een mooie toekomst garanderen. Het is een bekommernis die ik deel en die ik gewoon wou uiten.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik kan de leden verzekeren dat ik hun bezorgdheid deel en dat we waakzaam blijven. Ik wil echter ook wel collega Caron bijtreden: we moeten het totaalaanbod qua media bekijken, dus niet enkel de kranten, maar ook de grotere diversiteit qua onlinebronnen waaraan mensen zich mediagewijs kunnen laven. Ik ga geen andere opsomming doen. Ik blijf geloven dat de huidige steun die we aan de journalistiek bieden, al zeer belangrijk is. Ik wil bekijken hoe we dat in de toekomst kunnen versterken, maar op dit ogenblik heeft dat al een bepaalde impact.

Ik wil kort nog even ingaan op de door sommigen uitgedrukte hoop dat er kwaliteitseisen worden gesteld aan kranten, in functie van de steun, rechtstreeks of onrechtstreeks, die er voor de krantendistributie is. Ik meen dat dit niet evident is. Ik meen dat het in strijd is met de Grondwet. Er is de vrijheid van drukpers. Ofwel zouden we van kranten publieke organen moeten maken, zoals we dat met de openbare omroep doen. Dat is zeker niet mijn bedoeling. Ik denk niet dat dit een mogelijkheid is die iemand hier verlangt. Dan kunnen we daar bepaalde eisen aan stellen. We kunnen echter geen eisen stellen aan de vrijheid van drukpers. Ik wil veeleer op juridische gronden gerust dat debat met u uitbenen. Ik meen dat dit, als het niet geheel onmogelijk is, dan toch vrijwel onmogelijk is, en we moeten toch zien dat we niet onze eigen staart bijten.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, we gaan dat debat nu hier natuurlijk niet voeren, maar ik meen dat u niet helemaal gelijk hebt. Je verbiedt natuurlijk niet dat de pers schrijft wat de pers wil schrijven, maar je geeft er ofwel geld voor, ofwel niet. *(Opmerkingen van minister Sven Gatz)*

Je kunt zeggen: als je die steun wilt ontvangen, dan zijn er kwaliteitseisen. Voldoe je niet aan die kwaliteitseisen, even goede vrienden, maar dan krijg je die steun niet. Ik weet het niet. Ik ben gelukkig geen jurist. Ik heb veel gebreken, maar dat is er geen van. We moeten dat debat nu niet voeren, maar we hebben inderdaad het thema ooit wel aangeraakt. Toen we een afslanking van de redacties zagen, hebben we die vraag hier ook al gesteld. Dan gaat het over het sociale aspect. Moeten we ter zake toch ook niet een aantal eisen durven te stellen?

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lionel Bajart aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het protest van het VRT-personeel – 174 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): De transformatie bij de VRT, waarvoor we onder andere in juli nog een resolutie in het parlement goedkeurden, stoot op zekere kritiek. Daarbij valt niet te ontkennen dat het lekken van een transformatienota, nog voor ze besproken werd op de raad van bestuur van de VRT, voor meer

onrust heeft gezorgd dan nodig was. Net zoals een herstructurering bij andere bedrijven, laat staan bij overheidsbedrijven, vaak op tegenstand stuit, is dit ook zo bij de VRT.

We moeten daar een zeker respect voor opbrengen. Vooral vanwege de gelekte nota, kunnen we niet zomaar voorbij aan de onzekerheid en de emotionele reacties van het personeel. Gedane zaken nemen geen keer, maar ik wil nogmaals benadrukken hoezeer ik het lekken van die nota betreur. Was dit niet gebeurd, dan was het hele proces misschien beter, transparanter en, vooral, voor het personeel, duidelijker verlopen.

Op dit moment kijken we aan tegen protest bij het VRT-personeel. Zoals ik al zei, dat is niet vreemd aan een herstructurering en ook niet onverwacht. Maar zelfs al kunnen we dat op een bepaalde manier verstaan, ook dit protest moet natuurlijk op een transparante manier verlopen.

Recent werd een campagne op de sociale media gestart onder het mom van 'Iedereen VRT'. Laat het duidelijk zijn dat ikzelf, noch mijn fractie, er een punt van zouden maken dat het VRT-personeel zich organiseert of een campagne gericht op de publieke opinie voert. Bij de campagne die nu door het VRT-personeel wordt gevoerd, werden een aantal filmpjes geproduceerd. Een aantal populaire VRT-gezichten, personeelsleden, werden vooruitgestuurd om de campagne te trekken. Zoals eerder gezegd, dat is op zich zeker geen probleem. Die filmpjes worden trouwens niet enkel verspreid door het VRT-personeel, maar ook via de socialemediakanalen van de VRT zelf zoals de Facebookpagina van Radio 1. Die kanalen van de VRT worden ook ingezet om de boodschap van het personeel te verspreiden, op dezelfde manier als ze door personeelsleden verspreid worden op hun eigen Twitteraccount of Facebookpagina. Op welk moment en met welke middelen werden deze filmpjes geproduceerd? Werden hiervoor werkingsmiddelen van de VRT gebruikt? Mogen de socialemediakanalen van de VRT hiervoor gebruikt worden?

Minister Sven Gatz: Collega Bajart, ik heb naar aanleiding van uw vraag contact opgenomen met de VRT en hierover uitleg gevraagd. De VRT bezorgde me hierover de volgende input. Het produceren en verspreiden is een gelegenheidsactie van bezorgde VRT-medewerkers. De medewerkers hebben deze filmpjes gemaakt vanuit een bezorgdheid voor de kwaliteit van het VRT-aanbod en vanuit het belang voor de Vlaamse samenleving. Medewerkers van de VRT hebben deze filmpjes gemaakt buiten hun werkuren. Zij deden dat in overleg met hun leidinggevenden zodat geen enkele VRT-productie hieronder heeft geleden. Ze hebben voor de productie van deze filmpjes wel VRT-productiemateriaal gebruikt.

De VRT meldt me dat ze hierover heeft bericht vanwege de nieuwswaarde die deze filmpjes naar mening van de VRT-redactie hadden. Vandaar dat dit werd verspreid via deredactie.be. Radio 1 heeft op zijn beurt op basis van zijn informatieve taak dit bericht overgenomen en verspreid via Facebook en Twitter. Het behoort natuurlijk tot de redactionele autonomie om nieuws te selecteren en via de diverse kanalen die de VRT heeft, kenbaar te maken op de wijze waarop de VRT-redactie dat nuttig acht. Ik zal hier dan ook niet verder op ingaan.

Wat de filmpjes zelf betreft, blijf ik bij mijn standpunt dat ik de onrust bij de personeelsleden begrijp, maar dat ik het niet zo kies vind dat ze op deze manier actie voeren. Andere werknemers hebben die middelen niet. Het is bovendien een beetje goedkoop om de kijkers bang te maken door de indruk te wekken dat populaire programma's als 'Thuis' door de besparingen niet langer zullen kunnen worden gemaakt. Want dat is uiteraard niet zo. Het is bijzonder belangrijk dat het management intern goed communiceert naar de werkvloer en dat er een soort van dialoog kan ontstaan. De transformatieoefening die we hebben gevraagd zal immers moeten worden uitgevoerd. Dat kan het best in overleg en dialoog.

Wat de besparingen betreft: de VRT-dotatie voor de volgende jaren is nu al enkele maanden bekend. Dat is niet nieuw. Tot slot denk ik dat het aangewezen en mogelijk is dat de personeelsleden, samen met de directie en de raad van bestuur de hand aan de ploeg slaan, om van de VRT een efficiënte en kwaliteitsvolle organisatie te maken die, zoals in het verleden, topprogramma's maakt die het verschil maken die onze Vlaamse kijkers, luisteraars en surfers ten goede komen.

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Vanwege de nieuwswaarde heeft deredactie.be het overgenomen en in een context geplaatst, maar dat was niet het geval bij Radio 1. Het werd gewoon gepost zonder enige vorm van context of duiding. Het is belangrijk een aantal zaken te beklemtonen. We moeten er toch op toezien dat het op een fatsoenlijke wijze verloopt, want het gaat om een bedrijf dat met openbare middelen wordt gefinancierd.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): We weten allemaal dat de opdracht waar de VRT voor staat, niet eenvoudig is. Het is begrijpelijk dat er onrust is.

Hopelijk kunnen we, de politiek en de VRT zelf, dat zo snel mogelijk achter ons laten. Minister, u brengt net het argument dat het een nieuwsfeit is en dat het als zodanig kenbaar moet worden gemaakt. Dat is een beetje een zwak argument. Het gebeurt met publiek geld, kun je zeggen, maar dat zullen maar borrelnootjes zijn op het hele VRT-budget als ze een paar filmpjes maken. Dat moeten we misschien relativeren.

Een belangrijk element vind ik wel, minister, dat men niet de indruk mag wekken dat bepaalde populaire programma's zullen verdwijnen. Dat is ooit al eens geprobeerd, ook uit politieke hoek. Dat is een gevaar, want dat is niet onze bedoeling. We willen een sterke VRT, weliswaar afgeslankt of slanker, waar de VRT zelf zegt dat het kan, maar die toch die programma's blijft maken. Het is niet goed om die indruk te weken, want men mag het publiek geen rad voor de ogen draaien.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp·a): Ik moet bekennen dat ik niet zo blij was met uw vraag, mijnheer Bajart, hoewel ik u doorgaans hoog inschat. Ik maak me ongerust. Er is een hele sfeer ontstaan over de VRT, die niet de goede kant uitgaat. Ongetwijfeld hebt u het niet zo bedoeld, minister, maar uw antwoord vorige week dat u de beheersovereenkomst strenger wilt maken, is door iedereen opgevat als ingrijpen in de redactionele vrijheid. Ik verwijs naar de reactie van minister Schauvliege vandaag en naar deze vraag. Mensen bij de VRT voelen zich geïntimideerd. Het komt bedreigend over. We moeten oppassen dat we de VRT en haar redacties in hun redactionele vrijheid kunnen laten doen.

Minister, u hebt aangegeven dat het de VRT niets heeft gekost. Ik was er vrij gerust in dat de mensen bij de VRT wel weten wat ze doen en dat ze dat buiten hun werkuren doen. Ze hebben niet de indruk gewekt dat' Thuis' niet meer zou kunnen worden gemaakt. Het filmpje toont net aan dat alles met veel minder middelen moet worden gemaakt, en dat de mensen intern bezorgd zijn over de kwaliteit, dat ze niet meer dezelfde standaard kunnen hanteren. Ik zou graag hebben dat het stopt met heel die sfeermakerij over de VRT.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Los van de inhoud van de filmpjes heb ik er wel begrip voor dat een creatieve sector, wat de VRT toch voor een groot deel is, op een

creatieve manier uiting geeft aan een bepaald ongenoegen dat al een tijd leeft. Ik heb eerlijk gezegd – en meer wil ik er niet over kwijt – liever dat men dat doet dan de hele avond een zwarte buis of, zoals andere organisaties in dit land, openbaar vervoer lamleggen. Dat is veel erger. Ik heb er eens wat lachend naar gekeken. Los van de inhoud, je kunt ermee akkoord gaan of niet. Hadden ze 'Thuis' als voorbeeld moeten nemen, of niet. Ik spreek me daar niet over uit, maar ik kan begrijpen dat een creatieve sector op een creatieve manier uiting wil geven aan ongenoegen. Laten we het daarbij houden. Voor de rest is deze zaak het bijna niet waard dat we er nog veel woorden aan vuilmaken in deze commissie.

Bart Caron (Groen): Namens mijn fractie. Ik heb gisteren het filmpje thuis nog eens bekeken, met die tl-buizen en opgenomen met een iPad. Als je 'Thuis' uitkleedt tot dat, is het toch slecht amateurtoneel, maar dat terzijde. *(Gelach)*

Mijnheer Bajart, ik begrijp het in uw positie. Maar het is toch fijn dat een creatief huis met creatieve instrumenten reageert, en niet zoals sommige vakbonden bij de spoorwegen die het ons drie dagen na elkaar lastig maken. Als het geen extreem misbruik is van kanaal, instrumenten en centen, moet het kunnen. Journalisten hebben het in privékranten ook gedaan.

Lionel Bajart (Open Vld): Mevrouw Segers, sfeermakerij is totaal mijn stijl niet. Mijn vraag was goed gesitueerd, de context was duidelijk, met een aantal positieve boodschappen. Maar het is onze taak om bepaalde vragen te stellen. Ik verwijs naar uw opmerkingen, mevrouw Brouwers. Elke vraag die een parlementariër zich stelt, is het waard om hier te worden bediscussieerd. Als parlementslid vind ik het maar normaal dat ik de vragen stel die ik nodig acht om te stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de nieuwe levensbeschouwelijke programma's op de openbare omroep
– 241 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, in uw beleidsnota formuleerde u het voornemen om te streven naar de integratie van de verschillende levensbeschouwelijke strekkingen in de algemene programma's van de VRT. Nadien, begin dit jaar, verminderde u de subsidies van de erkende levensbeschouwelijke verenigingen en begin juni deelde u hen mee dat de vergunningen die einde van dit jaar aflopen volgens het decreet, niet zullen worden verlengd. Dat betekent dat voor alle 'derden' het doek valt, en dat zijn er wel verschillende: protestantse, katholieke, joodsorthodoxe, islamitische en vrijzinnige gemeenschappen. Het doek valt voor iedereen, zowel voor de grotere verenigingen als Braambos en Lichtpunt, maar ook voor de 'kleintjes', zoals de Evangelische.

In het antwoord op mijn parlementaire vraag van 25 juni 2015 bevestigde u dat u op 8 juni 2015 expliciet de opdracht hebt gegeven aan het directiecollege van de VRT om in het licht van de opmaak van de nieuwe beheersovereenkomst te werken aan de eerste concepten hoe levensbeschouwing kan worden geïntegreerd in de programmatie van de VRT. De VRT zou hierover in gesprek gaan met de vertegenwoordigers van de levensbeschouwelijke verenigingen.

U benadrukte ook: "Wie ervoor gepleit heeft om de levensbeschouwelijkheden bij de VRT verder hoor- en zichtbaar te maken, kan ik dan ook geruststellen dat dit zal en moet gebeuren." Naar aanleiding van die vraag gaf u ook aan wat er op

uw kabinet al als pistes naar voren was gekomen, eventueel een gezamenlijk extern productiehuis, of een gezamenlijke productie, of een eigen productie van de VRT met een programmaraad samengesteld uit levensbeschouwelijke derden en varianten daarop. Dat hebt u op 4 juni 2015 met hen besproken op uw kabinet.

Nadien hebben we niets meer vernomen, ik neem aan dat de gesprekken met de VRT zijn gestart. Ik citeer wat u daarover hebt gezegd op het einde van uw antwoord op mijn vorige vraag: "Zelfs al is het begin van 2016 niet meer veraf, de gesprekken zijn gaande en de mogelijkheid is er om hiervoor een breed draagvlak te vinden, ook in deze commissie." Tot daar kunnen we allemaal mee.

Op 8 juli 2015 keurde het parlement ter voorbereiding van de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT een resolutie goed, waarin uitdrukkelijk werd opgenomen : "De VRT heeft, ter vervanging van de programma's door de levensbeschouwelijke derden, op een inclusieve en actief pluralistische wijze aandacht voor de verschillende levensbeschouwingen. Dit gebeurt door de levensbeschouwelijke verenigingen te betrekken en van hun expertise gebruik te maken." Dat is de wens van het parlement.

Jammer genoeg ontvingen wij enkele weken geleden allemaal de open brief die aan u gericht is, maar waarvan wij als lid van de Mediacommissie allemaal een kopie hebben gekregen, met als titel: 'Red de levensbeschouwelijke omroepen!'. Een bijhorende petitie werd ondertekend door meer dan 13.000 mensen. In de brief werden heel veel vragen en bedenkingen geuit bij de beslissingen die reeds zijn genomen. Men geeft toch een aantal interessante beschouwingen mee. Het is juist dat honderdduizenden mensen in ons land zich maatschappelijk en sociaal inzetten vanuit hun levensbeschouwing of een zeker gedachtegoed. Het is mee zin geven aan je leven. Je vrijwillig inzetten voor iets komt voor veel mensen voort uit een religie of een andere opvatting. Het is belangrijk voor onze samenleving om daarvoor voldoende aandacht te blijven hebben. Men zegt in die brief ook dat ze daar bij de BBC en de ARD een speciale productiecel voor hebben, deskundig bemand en met voorbehouden zendtijd. Men gaat een beetje in die richting.

Ik dacht dat we het hier toch nog eens daarover moesten hebben, want 2016 is ondertussen wel genaderd. We zijn vier maanden na mijn vorige vraag, en twee maanden van begin januari 2016 verwijderd. Daarom wil ik toch enkele vragen stellen. Zeker ook omdat we de vorige weken nog hebben kunnen vaststellen hoe belangrijk duiding is, wanneer er iemand op de televisie allerlei dingen komt vertellen over de Koran die totaal niet kloppen. Het zou interessant zijn geweest om daar een imam bij te zetten. We weten allemaal waarover het gaat. Heel veel mensen hebben nood aan duiding bij levensbeschouwingen. De VRT zal daarin een tandje bij moeten steken want ze lieten het tot nu toe over aan de derden. Nu gaan ze dat op de een of andere manier moeten opnemen in de programmatie. Ik ben zeer benieuwd hoe zij dat gaan doen, zoals ik ook benieuwd ben naar uw antwoord op mijn vragen.

Minister, wat is de stand van zaken van de gesprekken tussen de VRT en de levensbeschouwelijke verenigingen? Voor welk format heeft de VRT nu uiteindelijk gekozen en door wie zal dit geproduceerd worden? Zal de VRT ook in januari 2016, wat toch kort dag is, levensbeschouwelijke programma's uitzenden op radio en televisie? Welke rol spelen de levensbeschouwelijke verenigingen daarbij in de toekomst nog? Wat is uw antwoord op de open brief 'Red de levensbeschouwelijke omroepen', die toch in eerste instantie aan u is gericht?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Mevrouw Brouwers, op de eerste drie vragen kan ik u het volgende antwoorden.

Zoals u weet, heeft de Vlaamse Regering beslist om het systeem van levensbeschouwelijke derden die erkend zijn om onder eigen verantwoordelijkheid programma's te maken, te vervangen door een levensbeschouwelijk aanbod dat geïntegreerd wordt in het VRT-aanbod. Ik heb al verscheidene keren gesteld dat het mijn overtuiging is dat er binnen het aanbod van een publieke omroep plaats moet zijn voor levensbeschouwing en filosofie. Ik heb de VRT dan ook de opdracht gegeven om in het licht van de nieuwe beheersovereenkomst de nodige voorbereidingen te treffen om in een dergelijk aanbod te voorzien. Ik kan u bevestigen dat de VRT hier momenteel aan werkt. Ik heb het er deze week nog met hen over gehad.

De VRT zal, in overleg met en in betrokkenheid van de vertegenwoordigers van verschillende erkende confessionele en niet-confessionele levensbeschouwingen in België, tegen eind dit jaar een aanbodsplan ontwikkelen over de manier waarop levensbeschouwing geïntegreerd zal worden in het programma-aanbod van de publieke omroep. Ten laatste eind deze maand zal de eerste voorbereiding rond zijn. Het klopt dat ik dit rond deze periode had verwacht, maar men heeft een lichte vertraging opgelopen. Daarover zal worden teruggekoppeld naar mij. Uiteraard zal de VRT met de levensbeschouwelijke actoren overgaan tot de concrete invulling.

Het levensbeschouwelijk aanbod zal vanaf het voorjaar 2016 uitgezonden worden op radio en televisie. Daarover zullen ook afspraken gemaakt worden in de beheersovereenkomst.

Ik heb de open brief uiteraard met volle aandacht gelezen. Ik heb begrip voor de bezorgdheden van een aantal mensen, maar die zijn niet altijd terecht. De ondertekenaars van de brief blijken ook niet altijd even goed geïnformeerd. Zij stellen dat de beslissing van de Vlaamse Regering fundamenteel ondemocratisch is, wat niet juist is. Of dat levensbeschouwing naar de privésfeer wordt teruggedrongen, wat evenmin juist is. Laat het duidelijk zijn: er blijft levensbeschouwing op de publieke omroep in open net. En uiteraard hebben alle levensbeschouwelijke verenigingen alle mogelijkheden die de digitale en andere media bieden om hun visie breed toegankelijk te maken. Om een en ander te verduidelijken in een goed gesprek heb ik ondertekenaars van de brief, in de vorm van een delegatie, uitgenodigd. De afspraak ligt vast. Zo kan ik een en ander verduidelijken en aldus hun bezorgdheid pogen weg te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, dank u wel voor uw redelijk geruststellende antwoord. Maar ik ben toch niet helemaal gerustgesteld. Ik vind het zeer positief dat u de initiatiefnemers van die brief en petitie persoonlijk op uw kabinet wilt ontvangen. Dat zal zeker worden geapprecieerd.

Ik heb begrepen dat de voorbereidingen tegen het einde van deze maand rond zullen zijn op de VRT en dat men dan zal terugkoppelen naar u. Er zal dus een lichte vertraging op zitten. Ik heb u horen zeggen dat het eerder het voorjaar zal zijn dan nog deze winter. Op 1 januari 2016 zal er geen alternatief zijn. Of wel? Dat is niet helemaal duidelijk uit uw antwoord. Ik kan er op zich mee leven dat er nog een paar maanden een soort overgangsperiode is, maar we mogen dat echt niet te lang uitstellen. Ik vind dat we een deadline moeten stellen, bijvoorbeeld dat er ten laatste tegen Pasen op radio en televisie een alternatief moet zijn voor die programma's.

Uiteindelijk heeft ook CD&V van in het begin gezegd dat we een eind willen meegaan in het wijzigen van de manier waarop levensbeschouwing in de openbare media wordt aangeboden, maar we willen wel het alternatief zien. Ik reken erop dat er snel voortgang wordt gemaakt. Versta me niet verkeerd, we moeten

echt niet wachten tot Pasen: hoe sneller, hoe liever. Maar we moeten op een bepaald moment toch zeggen dat we dat niet gaan meeslepen tot aan de zomer, want voor je het weet, komt er helemaal niets van en dan heb ik toch het gevoel dat we met een kluitje in het riet zouden zijn gestuurd. Wij zijn toch parlementsleden met een klein beetje eergevoel.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp·a): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik sluit me aan bij mevrouw Brouwers. Ook ik ben niet gehaast, maar ik ben toch enigszins ongeduldig aan het worden. We moeten wat versnellen, zonder daarom de grondigheid achterwege te laten.

Aandacht voor levensbeschouwing in de media, met name op de openbare omroep, is in onze samenleving van levensbelang voor de multiculturele levensbeschouwelijke dialoog. Het is goed en nodig dat de VRT daarin verantwoordelijkheid opneemt, maar de openbare omroep moet daar dan ook de nodige middelen voor krijgen. Daarbij moet rekening worden gehouden met de expertise van de levensbeschouwelijke organisaties. Ik dring dus heel hard aan op niet alleen de nodige omkadering en middelen, maar vooral dat de VRT de dialoog opzet en het samen aanpakt met die organisaties. De VRT mag dit niet weggooien.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Minister, u kent ons standpunt. Ik ben een gepassioneerd lezer. Ik heb een abonnement op Kerk en Leven. Ik heb dus de open brief ook gelezen.

Bart Caron (Groen): U komt ook al uit de kast. *(Opmerkingen van Johan Verstreken. Gelach)*

Marius Meremans (N-VA): De wonderen zijn de wereld niet uit.

Ik heb de open brief gelezen in Kerk en Leven. Minister, ik deel ook die bezorgdheden. Maar het is nu ook niet zo dat we de levensbeschouwingen naar achteren duwen, in een verdomhoekje. Ik denk dat dit van niemand in deze zaal de bedoeling is.

Of het nu januari is of Pasen, voor mij is het belangrijk dat we een goed product hebben. Met de opmerking van mevrouw Brouwers, haar verwijzing naar andere programma's, moeten we heel voorzichtig omgaan. Samenwerking met vertegenwoordigers van diverse religies of levensbeschouwingen moet er zijn, maar we moeten komen tot een goed en gedragen format. Of het nu januari is of maart is voor mij iets minder belangrijk dan een goed product af te leveren. Ik begrijp het ongeduld en de onrust die daar leven. Maar het is nu toch enorm belangrijk dat we een goed product krijgen. We wachten dus op de verrijzenis van dat product.

Bart Caron (Groen): Sorry, het was misschien een ongepast grapje van mij daarnet. Maar ik dacht aan een notoir opiniestukschrijver vandaag in De Standaard, met name de heer Bart Maddens. Dat beschouwde ik ook als een vorm van uit de kast komen.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik heb nog een paar afsluitende woorden. Ik ken de gevoeligheid van het dossier, u moet me daar niet van overtuigen. Ook de VRT kent die gevoeligheid goed, die is hen trouwens ook nog eens uitdrukkelijk meegegeven. Ik zou zeggen: 'Geloof mij', maar ik besef dat die woorden in deze context misschien net iets anders klinken.

Ik neem het u ook niet kwalijk, mevrouw Brouwers, want ik zou in uw plaats net hetzelfde doen, dat u een beetje aan de ongelovige Thomas refereert: eerst zien en dan geloven. Ik vind dat heel normaal in deze context. Er moet inderdaad eerst daadwerkelijk iets voelbaars en tastbaars zijn. Maar dat is niet meer veraf.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, ik wil u nogmaals danken voor het antwoord. Ik hoop dat we hier, inderdaad tegen ten laatste Pasen, een goedgevuld paasei krijgen van de VRT. U kent dat wel, het is een paasei met verschillende soorten pralinetjes in. Die staan dan voor de verschillende levensbeschouwingen en ze worden met de beste chocolade gemaakt, heel kwalitatief. Ik hoop echt dat we zo'n paasei kunnen krijgen van de VRT, dat u daar goed op zult toezien en dat we geen spreekwoordelijke vijgen na Pasen krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de Frankfurter Buchmesse – 127 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Voorzitter, ik heb twee 'Zuiddagers' mee, Simon en Lucas – twee prachtige Bijbelse namen om helemaal in de sfeer van de vorige vraag te blijven.

Zij zullen in mijn plaats de vraag over de Frankfurter Buchmesse aan de minister stellen. Ze zijn ook op de hoogte, ze weten waarover het gaat.

De heer Simon Van Erdeghem: Voorzitter, minister, de Nederlandse en Vlaamse ministers van Cultuur ondertekenden op maandag 17 maart 2014 een overeenkomst met Juergen Boos, directeur van de Frankfurter Buchmesse. Met de ondertekening van deze overeenkomst verklaarden beide ministers zich akkoord om het gezamenlijk gastlandschap 2016 op de belangrijkste internationale vakboekenbeurs ter wereld, de Frankfurter Buchmesse, zowel politiek als financieel te ondersteunen.

De letterenfondsen van Nederland en Vlaanderen sloten onderling een formeel samenwerkingsconvenant af met daarin praktische afspraken over de precieze manier van samenwerking, exacte bevoegdheden, financiële en juridische verantwoordelijkheden en de operationalisering van dit gastlandschap. Een van de afspraken is dat de kosten gelijk worden verdeeld over Vlaanderen en Nederland.

Het gezamenlijk gastlandschap op een internationale beurs biedt, naast een intensievere samenwerking tussen de beide letterenfondsen, ook andere kansen. Zo is bekend dat een gastland van de beurs kan rekenen op een enorme positieve, culturele en economische return voor de eigen boekenwereld. Een van de grootste doelen van het gastlandschap is om meer vertalingen te genereren van Nederlandstalige literatuur in Duitsland. Nog voor het gastlandschap is gestart, werd vastgesteld dat het aantal vertalingen naar het Duits is verviervoudigd. Het belang van deze internationale beurs voor de Nederlandstalige literatuur mag niet onderschat worden.

In de nota van de Vlaamse Regering wordt de waarde van het gezamenlijk gastlandschap als volgt beschreven: "Enerzijds wordt een unieke kans geboden aan de uitgeverswereld en de culturele instellingen en de creatieve industrieën

van het gastland om op een internationale en efficiënte manier te netwerken. Anderzijds zorgt het gastlandschap ervoor dat literatuur, auteurs en boeken van het gastland beter bekend worden over de hele wereld en zorgt het voor een significante stijging van vertalingen en rechtenverkoop uit het gastland."

De heer Lucas Meremans: De persconferentie van 25 september 2015 leert ons dat behoorlijk wat voorbereidende stappen reeds zijn gezet. Voor het volledige, gezamenlijke gastlandschap is een budget begroot van 5.964.200 euro. Van de totale som moet de helft vanuit Vlaanderen komen.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) ontving voor de organisatie van het gezamenlijk gastlandschap van het Frankfurter Buchmesse-project ondertussen een dotatie van 760.000 euro: 209.000 euro voor 2014 en 551.000 euro voor 2015. Het resterende bedrag van ruim 1,6 miljoen euro wordt volgens bovenvermelde nota in 2016 aan het VFL toevertrouwd. Diezelfde nota leert ons ook dat de helft van de middelen vanuit het beleidsdomein Cultuur zullen worden voorzien, de andere helft vanuit andere betrokken beleidsdomeinen.

Uit het verslag van de commissie Buitenlands Beleid van 7 juli 2015 weten we dat Flanders Investment & Trade (FIT) in 2015 een som van 100.000 euro investeert in het paviljoen naar aanleiding van het gezamenlijk gastlandschap Vlaanderen en Nederland in 2016.

Bij de indiening van het jaarverslag was het VFL ook nog op zoek naar 596.420 euro private middelen om het budget sluitend te krijgen. Tijdens de hoorzitting met het VFL in de commissie Cultuur werd aangegeven dat toen nog geen private middelen opgehaald werden, maar dat dit nog niet erg was. Als mogelijke oorzaak wordt gesteld dat er in Vlaanderen, in tegenstelling tot in Nederland, geen cultuur heerst waarbij fondsen voor culturele initiatieven makkelijk uit de privésector worden gehaald.

Om het gezamenlijk gastlandschap van Vlaanderen en Nederland op de Frankfurter Buchmesse alle kansen te geven, is uiteraard een optimale ondersteuning gewenst.

Daarom graag deze vragen aan u, minister. Conform de nota aan de Vlaamse Regering zou in 2016 een bedrag van ruim 1,6 miljoen euro toegekend worden aan het VFL voor de Frankfurter Buchmesse. Op welke manier wordt in dit totaalbedrag voorzien voor 2016? Welk bedrag komt uit het cultuurbudget en welke andere betrokken beleidsdomeinen investeren in 2016 mee in het gezamenlijk gastlandschap?

Hoeveel private middelen werden intussen verzameld? Is het VFL van oordeel dat het volledige bedrag aan private fondsen zal kunnen worden opgehaald? En zo niet, welke mogelijke impact heeft dit in voorkomend geval op de financiering van het project?

De voorzitter: Goed gedaan jongens, doe het een volgende keer misschien met nog een beetje meer passie voor de politiek. Maar jullie hebben dit goed gedaan.

Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Voorzitter, dames en heren, voor mij is de financiering van het onderwerp van uw vraag steeds een meerjarentraject geweest, gespreid over de begrotingsjaren 2014 tot en met 2016. De Frankfurter Buchmesse vindt plaats in het najaar van 2016, waardoor er zelfs nog een financiële afrekening kan zijn in 2017.

Ik ga enkele zaken hernemen die reeds in deze commissie aan bod zijn gekomen en dit om het volledige beeld te geven. Dit overzicht kwam in het verleden wellicht al voor een stuk aan bod.

De totale kostprijs voor Vlaanderen en Nederland samen bedraagt 5,964 miljoen euro. Er zijn voorafgaand aan de concrete invulling twee principes van financiering afgesproken.

Ten eerste moet 20 procent van het totale budget opgehaald worden via private middelen. Vlaanderen en Nederland halen dus 600.000 euro uit sponsoring en dergelijke meer. Ik ga hier straks verder op in bij het beantwoorden van de tweede vraag. Ten tweede is de verhouding Vlaanderen-Nederland er een van gelijkheid en gelijkwaardigheid. Dit impliceert een fiftyfiftyverhouding. Als gevolg hiervan moet Vlaanderen uit publieke middelen voorzien in 2,386 miljoen euro, gespreid over de jaren 2014-2015-2016.

Het beleidsdomein Cultuur voorzag in 2014 in een bedrag van 765.000 euro, gespreid over de meerjarenplanning 2014 en 2015. Bijkomend zal het beleidsdomein Cultuur nog voorzien in een bedrag van 128.000 euro in 2015. Ten slotte wordt vanuit Cultuur in 2016 nog een bedrag gereserveerd van 696.680 euro. Dus in totaal zal het beleidsdomein Cultuur over meerdere jaren heen een bedrag van 1,589 miljoen euro bijdragen aan de financiering van de Frankfurter Buchmesse.

De andere beleidsdomeinen zullen in 2015 en 2016 in een bedrag voorzien van 796.000 euro. In concreto gaat het om Internationaal Vlaanderen en het beleidsdomein Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie. Een eventuele bijdrage van Toerisme is nog in bespreking. Ik concludeer: het financieringsluik vanuit de publieke middelen die we als verplichting gingen opnemen, is volledig gedekt.

Zoals reeds vermeld moet er een bedrag gezocht worden van 600.000 euro langs Vlaamse zijde. Hetzelfde geldt langs de Nederlandse zijde. Recent bleek dat dit niet langer nodig was voor het Nederlands Fonds voor de Letteren, omdat de Nederlandse culturele fondsen gezamenlijk een budget van 800.000 euro ter beschikking hebben gesteld aan het Nederlandse Letterenfonds bovenop de basisfinanciering die reeds door de Nederlandse overheid was opzijgezet.

Op de laatste vergaderingen over de stand van zaken van de voorbereidingen bleek echter dat de sponsorwerving aan Vlaamse zijde moeizaam verloopt, ondanks de inspanningen van het Vlaams Fonds voor de Letteren. Er werden een groot aantal belangrijke bedrijven benaderd, maar het antwoord was tot hiertoe steeds negatief. Blijkbaar wordt de Frankfurter Buchmesse hoofdzakelijk als een B2B-verhaal gepercipieerd: dat wil zeggen dat er weinig of geen private bezoekers komen, dat het een businessbeurs is. Dat maakt het moeilijker en weinig aantrekkelijk voor mogelijke sponsors, ondanks het veel bredere culturele verhaal. Indien de middelen niet worden gevonden, moet worden bekeken op welke manier dit in het programma opgevangen wordt.

Ik zou graag al verder staan op het vlak van private middelen, maar het goede nieuws is dat in elk geval met de opmaak van de begroting recent de publieke middelen samengebracht zijn vanuit verschillende hoeken.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): De Vlaamse overheid heeft haar werk gedaan, we hebben het geld bijeengekregen. De vraag over die 600.000 euro blijft, daar hebben we geen antwoord op. Het is volgend jaar, over iets minder dan een jaar. Ik weet niet wat we nog kunnen doen. Ik weet dat er contacten gelegd worden. Het is overal moeilijk om sponsoring te krijgen. Misschien moet de Vlaamse Regering een campagne starten naar diverse mensen om toch nog geld bijeen te krijgen. Wat als de privémiddelen niet volstaan? Dan zitten we met een probleem. Het is op 2 oktober 2016. Is er al een scenario of niet?

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Yamila Idrissi (sp·a): Ik heb twee bedenkingen. De laatste keer dat het VFL hier aanwezig was, spraken ze over de zeer moeizame samenwerking met FIT. Zijn die problemen intussen uitgeklaard?

Ik vind dit een terechte vraag van de heer Meremans, temeer omdat ze ons met de neus op de feiten drukt. We zeggen vaak: ga geld halen op de markt, ga sponsoring zoeken, dat is het nieuwe alternatief, terwijl ik er meer dan 100 procent van overtuigd ben dat het VFL alles doet om geld te proberen binnenhalen, die resterende 600.000 euro. Dat blijkt zeer moeilijk te zijn. Ik zou dat willen meegeven en u vragen om dat mee te nemen in alle andere verhalen rond sponsoring en ondernemerschap. Dat blijkt toch veel moeilijker dan we op het eerste zicht zouden denken.

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Caroline Bastiaens (CD&V): Voorzitter, minister, u hebt aangegeven dat we nog een gat dicht te rijden hebben van 600.000 euro. Dat is een aanzienlijk bedrag. Ik denk dat het moment aangebroken is om alle hens aan dek te roepen. U zei dat de gesprekken nog lopen met Toerisme. Gezien dat tekort lijkt het mij aangewezen dat iedereen zijn beste beentje voorzet. In ieder geval hebt u onze steun.

Aangezien de Frankfurter Buchmesse niet over een publieksevent gaat, al komen er wel veel mensen natuurlijk, maar eerder over een B2B, is het ongelooflijk belangrijk dat we ter ondersteuning van de zoektocht van het VFL naar externe private middelen, nadenken over een campagne waarmee we zeggen hoe economisch belangrijk – niet alleen cultureel – de beurs is, ook voor de boekensector. Er komt enorm veel innovatie bij kijken. Het moet mogelijk zijn om doelgericht op zoek te gaan naar bedrijven die voor de eigen sector, ook op langere termijn, een meerwaarde kunnen zijn. Dat kunt u natuurlijk niet alleen, we moeten kijken naar het departement Economie, Innovatie enzovoort. We moeten zien wat er nodig, noodzakelijk en mogelijk is om het gat zo klein mogelijk te krijgen, en liefst zo snel mogelijk.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: We moeten goed voor ogen houden dat nu reeds een budget van bijna 5,4 miljoen euro verzameld is. Met andere woorden: een succesvolle Frankfurter Buchmesse is niet in het gedrang. Ik bekijk met het VFL, de administratie en anderen hoe we bijkomend 600.000 euro privaat kunnen ophalen.

Ik wil ook kijken, voor zover dat nodig is – er zijn inderdaad wrijvingen geweest tussen het VFL en FIT –, of we de gesprekken weer vlot kunnen krijgen zodat we daar met vereende krachten oplossingen kunnen vinden.

– Caroline Bastiaens treedt als voorzitter op.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): We kijken ernaar uit. Ik hoop dat we erin slagen.

Zoals u zegt, is het voor een sponsor veel interessanter als de activiteit plaatsvindt in eigen land. De exposure is veel groter, ik kan dat ergens wel begrijpen. We moeten misschien proberen onze mecenassen, onze sponsors te doen bewegen daarin, maar dat is allemaal niet eenvoudig. Bon, ik hoop dat we kunnen landen. Wordt alleszins vervolgd, ergens na Pasen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de ondersteuning van non-fictie – 205 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Caroline Bastiaens

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, u trekt een kwart miljoen euro uit voor de ondersteuning van non-fictie via het VFL. Daarmee beantwoordt u een vraag die al langer leefde binnen de boekensector en die recent werd versterkt onder impuls van de zogenaamde Fictieven, non-fictieschrijvers die opereerden in een fictief, want niet-gecoverd universum. Ik heb die mensen eens gesproken en ik ondersteun hun legitieme vraag, wat u blijkbaar ook doet.

De steun stemt mij tevreden. Hij speelt in op een trend die u in de krant zelf aangaf met boeken zoals Congo van David Van Reybrouck die tonen dat de grens tussen fictie en non-fictie vaak dun is. Non-fictie is niet langer per definitie muf, saai en ontoegankelijk.

Tevredenheid dus, maar tegelijk verwondering, vandaar mijn vraag. Ook bij het VFL is er verwondering. De onderhandelingen tussen de Vlaamse Regering en het fonds over een nieuwe beheersovereenkomst zitten in de laatste rechte lijn. We hebben in de zomer allemaal het boekje gekregen over de gewenste maximale beheersovereenkomst met het VFL.

Daar staat natuurlijk veel meer in dan alleen de non-fictie. Daar staan allerlei andere denksporen in die het VLF wou aansnijden. Ik zal er niet uit voorlezen: men kan dat gemakkelijk terugvinden. Minister, dat u uw aankondiging daarop richt, lijkt op een soort tussensprint onder de rode driehoek, terwijl de prijzen normaliter eigenlijk aan de meet worden uitgedeeld. Ik weet dat u van sportmetaforen houdt, dus ik doe mijn best. *(Gelach)*

Er is dus wel tevredenheid, laat dat duidelijk zijn, maar toch gaat het maar over één van de denksporen.

Minister, gaat het om een bijkomend bedrag, of over een interne verschuiving van budgetten? Dat lijkt me eigenlijk de belangrijkste vraag in dezen. Ik kon natuurlijk nog enkele weken hebben gewacht om die te stellen, maar mijn ongeduld was te groot. Waarom hebt u specifiek gecommuniceerd over de extra ondersteuning? Ik kan wel een kader bedenken: er was de Week van het Nederlands, de uitgave van de canon en zo. Dat gebeurde in dat kader, denk ik. Waarom hebt u eigenlijk niet gewacht op de afronding van de beheersovereenkomst? Is dit een voorafname, waardoor de andere voorstellen van het VFL uit beeld verdwijnen? Wanneer mogen we het voltooien van de beheersovereenkomst en de daaraan gekoppelde dotatie voor de komende jaren verwachten?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Voorzitter, binnen het meerjarenplan van het VFL werd het onderdeel van het opstarten van een volwaardig non-fictiebeleid begroot op 242.000 euro in 2016. Om de non-fictie – zoals u zelf stelt, tot op vandaag een fictief universum – een vaste plaats te geven in ons subsidiebeleid, maakte ik dus dat bedrag vrij voor het VFL, via mijn andere beleidsdomeinen. Voor alle duidelijkheid, dat zijn dus bijkomende middelen voor het VFL, dit is geen interne verschuiving binnen de kredieten van het VFL. Wel wil ik u als voorafname op de begrotingsbesprekingen zeggen waar dat geld vandaag komt. 100.000 euro komt van de herschikking van de middelen die in 2014 en 2015 werden aangewend voor studies met betrekking tot de openbare omroep, in het kader van de

beheersovereenkomst. Dit komt ook van de verdere afbouw en stopzetting van het bijzonder podiumaanbod, ten bedrage van 142.000 euro.

Zoals u weet, en zoals u ook al zelf hebt aangehaald in de commissie, zijn zowat alle actoren uit het literaire middenveld al vele jaren vragende partij om een subsidiebeleid inzake non-fictie op poten te zetten. Binnen het kader van de begrotingsopmaak 2016 heb ik er steeds, zoals ik ook al aankondigde in de beleidsnota en in de visienota Kunsten, naar gestreefd om die middelen vrij te maken. Dat is geen evidente opdracht. Ik hoef dat niet te herhalen. Toch doe ik dat, binnen de budgettaire context. We hebben de middelen gevonden. Dat werd ook zo meegedeeld aan het VFL. Het belangrijkste is niet de wijze waarop een en ander werd meegedeeld, maar wel het feit dat het signaal er is dat het opzetten van een ondersteuningslijn voor non-fictie werkelijkheid wordt.

Ik kom tot uw vraag over de voorafname op de verdere besprekingen tussen ons en het VFL. De onderhandelingen met het VFL lopen natuurlijk nog en ook hun andere voorstellen worden uitvoerig besproken. Vanzelfsprekend moet daarbij ook steeds rekening worden gehouden met de beperkingen van de budgettaire context. Het VFL heeft in zijn meerjarenplan een zeer ambitieus programma vooropgesteld. U hebt dat ook kunnen lezen. Naast een indexering van de huidige werkingsmiddelen werd er ook een financieel programma voor 2016 van 975.300 euro naar voren geschoven. U zult me hier niet horen verklaren dat wij al die plannen zullen of kunnen honoreren, maar waar er bij de onderhandelingen wel naar wordt gestreefd, is dat we in onderling overleg en een goede verstandhouding in een realistisch financieel pad zouden voorzien, dat jaarlijks kan worden bijgestuurd op basis van de budgettaire context.

Dan is er de timing. De onderhandelingen zijn volop gaande en verlopen in een constructieve en goede sfeer. Een van de volgende weken zal dat resulteren in een nieuwe beheersovereenkomst. Daarin zal ook duidelijk worden opgenomen met welke dotatie het VFL zijn opdrachten kan en moet uitvoeren.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is duidelijk dat dit niet een interne verschuiving is binnen de middelen van het fonds, en zelfs niet binnen de kunsten, want dit komt voor een deel van die studies voor de openbare omroep, maar ook uit die middelen voor cultuurspreiding.

Voor mensen met enige ervaring in dit vakgebied: 'den boek' sneuvelt voor het non-fictieboek. Dat was immers de term die werd gehanteerd voor de verzameling van die cultuurspreidingsactiviteiten. Dat was echter louter een semiliteraire uitspraak van mij, niets meer.

Ik gis nog altijd dat het kader van die Week van het Nederlands wel de aanleiding zal zijn geweest voor die stap. Het is een interne heroriëntatie. Daar kan ik ook mee leven. Ik hoop dat er een interessante beheersovereenkomst uit de bus komt. Bij het VFL heeft men een voorstel gedaan voor de beheersovereenkomst, een systeem met een spreiding over de jaren en een stijgend budget enzovoort, waarbij de initiële stijging inderdaad behoorlijk stevig is: 975.000 euro is niet niks. Het komt echter toch zo over alsof u zegt: kijk jongens, wees nu tevreden, jullie hebben dat nu gekregen en de rest zullen jullie zelf intern moeten oplossen. Ik weet ook dat de middelen niet gigantisch zijn, maar ik zou toch willen vragen, ook uit appreciatie voor wat het fonds voor Vlaanderen heeft betekend, en ook in het licht van die Frankfurter Buchmesse die eraan komt, om die organisatie zeker de nodige vleugelslag te geven. Dat zal niet het miljoen euro zijn dat ze vragen, maar ze moeten die ruimte wel krijgen. Ik heb groot vertrouwen in de leiding en in de werking van dat huis. Je ziet dat ook in Vlaanderen. Je ziet het in het buitenland, aan de vertaalde titels en andere dingen. Dit lijkt me een

modelvoorbeeld van een goed werkend fonds. Dit is natuurlijk de aard van de kunstvorm, maar in vergelijking met pakweg de audiovisuele media, heeft het Filmfonds een veel bescheidener bedrag en een reuzegroot resultaat.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Yamila Idrissi (sp·a): Als dit een tussensprint is, zoals de heer Caron zegt, dan rest de vraag wie van de gebroeders Borlée de minister is. Ik moet eerlijk zeggen dat ik heel blij ben met de oplossing die uit de bus is gekomen. We hebben er in dit parlement herhaaldelijk op gehamerd dat non-fictie belangrijk is. Daar is een oplossing voor gevonden. Dat stemt me heel tevreden.

Ik wil me ook aansluiten bij wat collega Caron heeft gezegd over de lopende onderhandelingen met het VFL. 2016 wordt een heel belangrijk jaar voor het VFL, voor de letteren in Vlaanderen, maar ook voor de letteren internationaal. Ik hoop dat daar de nodige middelen tegenover staan, zodat het VFL en het boekenvak vleugels krijgen, zodat we op gepaste wijze in zowel binnen- als buitenland kunnen schitteren.

Bart Caron (Groen): Minister, het merkwaardige is dat het bedrag waarin u daarvoor voorziet, iets hoger ligt, 22.000 euro, denk ik, dan het bedrag dat het VFL zelf in zijn meerjarenplan naar voren had geschoven. Dat geeft dus nog wat ruimte om intern een aantal andere keuzes bij te stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Bastiaens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over acties voor de vluchtelingen
– 242 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Caroline Bastiaens (CD&V): Voorzitter, minister, geachte leden, de vluchtelingencrisis beroert al enkele maanden de publieke opinie. De Vlaamse Regering heeft aangekondigd dat ze de komende weken en maanden vanuit de diverse beleidsdomeinen Inburgering, Werk, Onderwijs en Welzijn extra inspanningen wil leveren om de asielzoekers een begin van toekomst in ons land te kunnen bieden.

Minister, begin september nodigde u de cultuur- en jeugdsectoren uit te bekijken hoe ook zij een aanbod zouden kunnen creëren ten behoeve van de asielzoekers. U stelde toen het volgende: "Ook kunst en cultuur moeten hun stem laten horen in het debat (...) kunst en cultuur kunnen (...) een balsem zijn voor de vluchtelingen. Minstens tijdens de soms lange periode dat ze onderdak krijgen in een opvangcentrum."

U riep daarom de steunpunten en belangenbehartigers op om samen een actieplan op te stellen en af te spreken hoe zij vanuit hun perspectief en ervaring kunnen meewerken aan de opvang, begeleiding en culturele ondersteuning van deze kwetsbare mensen. Op 17 september, dus een dikke maand geleden, nodigden het Overleg Kunstenorganisaties (oKo) en Kunstenpunt heel wat actoren uit de sector uit. Dat was een groot succes, zo konden we in ieder geval lezen in de nieuwsbrief van oKo. Er waren meer dan honderd aanwezigen uit de diverse organisaties en netwerken: kunstenaars en kunsthuizen uit alle disciplines, jeugdwerkers en cultuurwerkers uit alle delen van het land.

Ze informeerden elkaar over hun acties en initiatieven en zochten naar gemeenschappelijkheid, schaalvergroting en efficiëntie. Vluchtelingenwerk informeerde de

aanwezigen over de noden van vluchtelingen en riep op tot duurzame gecoördineerde strategieën, vooral in functie van lokale synergie en culturele integratie.

De doelstelling van deze bijeenkomst was onder meer bekijken hoe het sociaal-cultureel veld zijn lokale verenigingen kan inschakelen, of de mogelijkheid bestaat dat organisaties uit de kunst- en cultuurwereld één of meerdere vluchtelingen vrijwilligerswerk kunnen aanbieden, of kunstenaars en kunstenorganisaties hun werk en/of voorstellingen in de opvangcentra kunnen brengen. Jeugdverenigingen kunnen dan weer helpen door bijvoorbeeld in te zetten op spel en ontspanning voor kinderen en jongeren. Minister, kunt u meer toelichting geven bij de concrete acties die de cultuur- en jeugdsector zal opzetten ten voordele van de vluchtelingen in Vlaanderen ? Kort op de bal spelen met concrete acties is belangrijk, maar de integratie van de vluchtelingen zal ook op een duurzame manier aangepakt moeten worden. Hoe zult u hier als minister bevoegd voor de jeugd en de cultuur toe bijdragen? Hoe kan worden gezorgd voor continuïteit en is hierbij coördinatie nodig?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Inleidend wil ik al meegeven hoe en waarrond het platform van de jeugd- en cultuursector werkt. Ik zie dit overleg als een solidariteitsactie, waaraan louter op vrijwillige basis wordt deelgenomen door de sector. Het is een initiatief om samen te bekijken wat we kunnen doen of zichtbaar maken wat al gebeurt. Er ligt hiervoor geen uitgetekend kader vast. Het is de bedoeling dit stelselmatig met de partners aan tafel verder vorm te geven. Het is een signaal om aan te geven wat cultuur, kunst en jeugdwerk in deze crisis op een duurzame manier kan bijdragen en organisaties en vrijwilligers die nu massaal aangeven iets te willen doen, te inspireren en te ondersteunen om acties op te zetten en eventuele samenwerkingsverbanden aan te gaan. Het is vooral een uitdaging om het enthousiasme van vandaag om te buigen naar verbondenheid op lange termijn. De cultuur- en jeugdsector kan hierin een voorttrekkersrol spelen.

Momenteel zetten organisaties in de cultuur- en jeugdsector spontaan diverse acties ten voordele van de vluchtelingen in Vlaanderen op. Ik geef u een overzicht van de verschillende soorten initiatieven die georganiseerd worden. Er zijn initiatieven die op de doelgroep vluchtelingen gericht zijn. Voorbeelden zijn opvang- en inzamelinitiatieven (materiaal en voedsel), onthaal- en vormingsactiviteiten (buddy-systemen, taalcursussen), het ontwikkelen van een artistiek programma voor opvangcentra. Er zijn initiatieven op het vlak van sensibilisering en opiniëring die op het brede publiek gericht zijn. Voorbeelden zijn informatie- en duidingsactiviteiten rond migratie en actuele problemen, debatten en rondetafels. Er zijn initiatieven die op de eigen achterban, het eigen publiek van de organisaties gericht zijn. Voorbeelden zijn informeren van de achterban en oproepen tot solidariteit en fondsenwerving.

Er zijn initiatieven die gericht zijn op organisaties en professionals uit belendende sectoren die met vluchtelingen werken. Voorbeelden zijn de vormingsactiviteiten voor hulpverleners, ontwikkeling van vormingspakketten met betrekking tot het thema vluchtelingen voor het onderwijs, informeren van verstrekkers van inburgeringscursussen inzake jeugdwerk in Vlaanderen. Enkele concrete voorbeelden zijn het project Babbelonië van Vormingplus, waarbij interculturele ontmoetingen tussen Vlamingen en nieuwkomers in het Nederlands georganiseerd worden. Er is ook het evenement 'Kunst op de vlucht 2.0', een avond georganiseerd door Toneelhuis en Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Op het programma staan verhalen van vluchtelingen, duiding bij de vluchtelingenproblematiek en een inzamelactie. Er is een actualiteitsdebat over migratie en ontwikkeling dat werd georganiseerd door ORBIT. Op de voorstelling van de nieuwe dansproductie van Sidi Larbi Cherkaoui in deSingel te Antwerpen werden vluchtelingen uitgenodigd. Op de lezingenreeksen die worden

georganiseerd door Backgroundeducations in Muntpunt komen gevluchte universitaire docenten en onderzoekers vertellen over hun vakgebied.

Het is inderdaad een grote uitdaging om de integratie van vluchtelingen op een duurzame manier aan te pakken. Hierbij is zonder twijfel een rol weggelegd voor de cultuur- en jeugdsector, om op lokaal niveau een duurzaam, positief en gastvrij draagvlak in de samenleving te creëren. Het omgaan met het diversiteitsgegeven in de brede zin van het woord vormt immers de grote uitdaging op lange termijn. En we willen ten slotte bekijken op welke manier de uitwisseling van expertise tussen de verschillende sectoren georganiseerd kan worden. Zoals vermeld, wordt hiertoe al heel wat initiatief genomen door de cultuur- en jeugdsector zelf.

Ik tracht op mijn beurt bij te dragen door de uitwisseling van informatie en afstemming tussen de deelsectoren jeugd, sociaal-cultureel werk en kunsten, te ondersteunen via een maandelijks overleg met de koepelorganisaties, met name de steunpunten en belangenbehartigers op mijn kabinet. Op die manier willen we in eerste instantie een overzicht bewaren van wat in de sectoren leeft: concrete initiatieven, noden, barrières, vragen, hiaten, enzovoort. Ook Vluchtelingenwerk Vlaanderen en het Minderhedenforum worden bij dit overleg betrokken vanwege hun specifieke expertise.

We onderzoeken de mogelijkheden om enerzijds de vele initiatieven in de cultuur- en jeugdsector gecoördineerd aan te pakken en anderzijds de sterke, positieve verhalen op een hoger niveau te tillen en te faciliteren, samen met de koepelorganisaties. Concreet onderzoeken we op dit moment de aansluiting op bestaande initiatieven zoals de campagne 'Gastvrije Gemeente' van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. We onderzoeken eveneens de mogelijkheden om collectieve, cross-sectorale initiatieven of structuren op te zetten zoals een collectieve communicatieactie en een structuur van regionale knooppunten. Dit wordt verder besproken met de koepelorganisaties op het eerstvolgend overleg op 29 oktober.

In de verschillende sectoren worden ook een aantal organisaties gesubsidieerd die actief zijn rond de problematiek. Binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk gaat het over Vluchtelingenwerk Vlaanderen, ORBIT en de etnisch-culturele federaties. Binnen het jeugdwerk ontwikkelen de organisaties Groep intro, Jeugd Rode Kruis, Roeland en Tumult een werking gericht op jonge vluchtelingen. Het gaat onder andere over vormingsaanbod en kampen. In het kader van het Participatiedecreet wordt het Minderhedenforum gesubsidieerd als expertisevereniging. Daarnaast is er een subsidielijn 'participatieprojecten voor kansengroepen' waarbinnen subsidies kunnen worden aangevraagd voor projecten met vluchtelingen.

Belangrijk is dat wat opgestart is, kan worden voortgezet en dat er op termijn een bijkomend beleid rond kan worden ontwikkeld. Momenteel gaat het om krachtenbundeling, coördinatie- en informatie-uitwisseling, het detecteren van moeilijkheden en het wegwerken van hiaten.

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Caroline Bastiaens (CD&V): De minister gaf enkele mooie voorbeelden van acties die zijn opgestart. Het sociaal-cultureel werk heeft een belangrijke rol: het gaat immers niet alleen om de hulpactie of de pure culturele activiteit, maar ook over het debat en het informeren. Daar moeten we optimaal gebruik van maken en kijken hoe we verschillende acties kunnen ophangen aan de campagne die nu is gelanceerd.

Coördinatie is heel belangrijk, dat hebt u verschillende keren gezegd. De middelen zijn beperkt, hoewel het klopt dat ook in het verleden al heel wat

organisaties werden ondersteund. Het combineren van middelen kan tot meer efficiëntie en effectiviteit leiden, woorden die ik in deze context op zich niet graag gebruik. Toch is het niet verkeerd om daarnaar te kijken. Op lange termijn zal het noodzakelijk zijn om de organisaties zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen te blijven ondersteunen in hun coördinerende rol die zij al opnemen en die ze in de toekomst verder vorm willen geven.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Yamila Idrissi (sp·a): Het is hartverwarmend om te zien hoe verschillende initiatieven in de culturele sector naar boven komen borrelen, in al hun verscheidenheid. Minister, ik moet u een pluim geven dat u zelf de lont hebt aangestoken, door in het weekend dat we daarover heel veel zagen in de media, te verwijzen naar de verantwoordelijkheid van de cultuursector in de heel brede betekenis. U hebt hen aangepord. Maar ik denk dat er zonder dat u de zweep erop legt, ook initiatieven zouden zijn genomen.

Duurzaamheid is heel belangrijk, het gaat nu over weken, maanden, jaren, en ook hoe de duurzaamheid wordt bewerkstelligd in de initiatieven. Ik geloof heel erg in de kracht van mensen en vrijwilligers. Maar daar zijn ook grenzen aan wat mensen kunnen blijven doen met de middelen die er vandaag zijn. Ik wil een oproep doen.

Sociaal-cultureel werk kan een heel belangrijke rol spelen. Ze doen dat vandaag al. U moet kijken naar hun merites en hoe u het mee kunt ondersteunen, financieel of op een andere manier. Nieuwkomers komen toe in een samenleving die ze niet kennen. Dan heb je organisaties nodig die een brugfunctie kunnen en moeten spelen. Die organisaties moet je mee ondersteunen, meer nog dan vandaag.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik kan me voor een stuk aansluiten bij de collega's. Het is belangrijk dat de initiatieven duurzaam zijn. Nu is er heel veel belangstelling. Het is een hot topic. Maar volgend jaar, binnen anderhalf jaar, binnen vijf jaar en binnen tien jaar is het dat nog, wat mij betreft. Ik wil waarschuwen om niet te snel ad hoc te handelen. We moeten er goed over nadenken.

Zoals mevrouw Idrissi zegt, kan het socioculturele veld helpen. Daar ga ik mee akkoord. Maar ze moeten dan ook hun werk kunnen doen. Daarvoor moeten we misschien in de loop der jaren decreten aanpassen. Er is expertise. De etnisch-culturele federaties doen heel goed werk, ze zijn overbevraagd. Zij zijn het best geplaatst. Volgens mij gaan organisaties die dingen willen doen naar die federaties stappen, omdat zij de knowhow hebben. Zij zullen nog meer worden bevraagd.

Het is goed dat er nu initiatieven zijn, het is een golf van solidariteit, ik vind dat ook belangrijk. Maar het moet blijven duren. Als we het allemaal prioritair vinden, moet het zich ook vertalen in beleid, dit jaar, volgend jaar en ook de volgende legislatuur.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: De veerkracht en de dynamiek in de sector zijn inderdaad bijzonder groot. Ook zonder mijn oproep zou dat zeker tot een hele reeks activiteiten en initiatieven hebben geleid. Toch is het goed om die dynamiek te versterken, en ook te honoreren, op de manier waarop ik het heb geprobeerd. We hebben elkaar op het juiste moment gevonden.

Ik heb bij het eerste gesprek duidelijk gemaakt dat ik niet de bedoeling had om een actie op korte termijn te doen met een oproep, om mezelf even populair te maken,

maar dat we elkaar waarschijnlijk nog lang zouden zien. Dat heb ik letterlijk gezegd bij het begin van de eerste groep. Iedereen had dat gevoel. Toch zal het de komende maanden moeilijk zijn, zoals de heer Meremans heeft gezegd, om de schwung erin te houden. Daar moeten we ons van bewust zijn. Ook moeten we al dan niet de stap zetten naar bijkomend beleid of kader, daarop wil ik niet vooruitlopen. Ik wil het samen met de sector bekijken. Dat wordt de uitdaging voor de toekomst.

Ik ben tevreden dat we op goede voet begonnen zijn in het kader waarbinnen we nu samenwerken en met de veelheid aan initiatieven die ontstaat, zeker ook nog de komende weken en maanden. Ik heb van u verschillende suggesties gehoord. Het wordt vervolgd op een of andere manier, dat staat als een paal boven water.

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Caroline Bastiaens (CD&V): Minister, ik wil uw engagement mee ondersteunen. Het is belangrijk dat we het engagement van vele actoren proberen te honoreren, en dat kan op diverse manieren. U geeft zelf aan dat we het moeten doen met de sector, want daar is ongelofelijk veel expertise.

Mijnheer Meremans, ik ben blij dat ik u hoor pleiten voor duurzaamheid in de sector, maar die is natuurlijk enkel mogelijk als we organisaties een langetermijnperspectief kunnen geven. Het is de enige manier waarop er expertise kan worden opgebouwd. De minister heeft organisaties, verenigingen en bewegingen bij naam genoemd. Er zijn er nog meer te noemen, daar waag ik me niet aan. Het is heel belangrijk dat we de duurzaamheid kunnen garanderen en dat we de opbouw van expertise naar waarde schatten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Poschet aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over streetart en het aangekondigde Millennium Iconoclast Museum of Art (MIMA) in Brussel
– 253 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Banksy, Space Invader, Boa: klinkende namen voor elke hippe kunstliefhebber. Het gaat over streetartartiesten die over de hele wereld bekend zijn voor hun kunstwerken, die de straten van alle wereldsteden kleuren. Boa is bijvoorbeeld een Belgische artiest, die voornamelijk bekend is en werkt in Londen. Iedere Londenaar kent de gigantische ooievaar en egel die Boa daar getekend heeft. Ondertussen worden er in vele grootsteden zelfs streetartrondleidingen gegeven, waarvoor je je dagen op voorhand moet inschrijven. Streetart is veel meer dan een paar graffitikrabbels, het is een moderne kunstvorm met vaak ook een groot sociaal engagement. Het is niet alleen een zeer knappe kunstvorm, het is ook laagdrempelig.

Ook in onze eigen hoofdstad Brussel komt streetart piepen. Zo komt er in de voormalige brouwerij van Belle-Vue brouwerij een museum genaamd Millenium Iconoclast Museum of Art (MIMA). Het MIMA – misschien ambitieus qua naam, met een knipoog – zal naast urban culture, waaronder streetart, ook grafische vormgeving, muziek, sport, geek en andere kunstvormen een plaats geven. Het complex in Sint-Jans-Molenbeek heeft een oppervlakte van 1000 vierkante meter en zal naast een permanente collectie ook tijdelijke tentoonstellingen exposeren.

Streetart is echter een kunstvorm die op straat wordt beoefend. Streetart tovert bouwvallige en trieste muren om tot grootse kunstwerken, tot tijdelijke

kunstwerken. Streetart zorgt dikwijls ook voor een sterke toename van de waarde van het vastgoed in de buurt. Zo zou in Londen een streetartkunstwerk gemiddeld drie maanden blijven staan, om dan plaats te maken voor een nieuw kunstwerk. Zo evolueert en kleurt de stad continu, terwijl jongeren en ex-jongeren zich op een positieve manier kunnen uitdrukken.

Minister, wat is uw visie op de rol van streetart als laagdrempelige kunstvorm en ter versterking van het sociaal engagement? Hebt u al contact gehad met de initiatiefnemers van het MIMA? Zo ja, wat heeft dit opgeleverd? Op welke manier kunt en zult u streetart ondersteunen? Welke rol kunt u spelen om streetart te faciliteren? Zijn er in Brussel plaatsen waar jonge streetartartiesten zich via straatkunst kunnen uitdrukken en de stad mee kleur helpen geven?

Minister, dit is meer in het algemeen een vraag om onze hoofdstad te ondersteunen en op de kaart te zetten als 'the capital of street art'. Daarbij denk ik dat u gebruik kunt maken van het ietwat rebelse karakter van onze geliefde stad.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Het is mooi de commissievergadering te beginnen met de vraag hoelang men jong is, tot 25 of 30 jaar, om dan de commissievergadering bijna te besluiten met het woord 'ex-jongere'. Daarvoor moet ik u feliciteren.

Streetart ontstond in de jaren zeventig in New York en ook Londen als een protestbeweging die met kunstuitingen in de openbare ruimte politieke boodschappen wilde brengen. Ondertussen kennen we streetart als kunstuitingen van vooral jongeren op openbare plekken. Streetart wordt beschouwd als een stroming binnen de graffitibeweging.

Het onderscheid tussen graffiti en streetart is soms moeilijk te maken. Streetart omvat alle legaal en illegaal aangebrachte kunstuitingen die niet tot het klassieke graffitibeeld behoren. Bij graffiti draait het in zijn beste vorm vooral om naambekendheid en hoogtechnisch kunnen. Bij streetart spelen meer de boodschap, een zekere originaliteit en de beeldtaal, en zijn er verschillende technieken. In die zin is streetart misschien wat toegankelijker, omdat mensen er een boodschap in kunnen herkennen. Belangrijk bij streetart is ook de interactie met een bepaalde locatie op een bepaald moment.

Beide kunstuitingen zijn jonge, nieuwe expressievormen die voldoende openbare ruimte vragen. En gelukkig krijgen deze artiesten ook steeds meer op een legale manier een plek in onze steden: op blinde gevels, in voetgangerstunnels, op winkelruiten, enzovoort. Er zijn ook steeds meer projecten of festivals rond het fenomeen.

Goede streetart brengt kleur, maar vooral ook engagement en reflectie in onze stadsbeeld. Vaak merk je dat de buurt ook positief reageert op een streetartkunstwerk.

Er is op korte termijn een overleg op mijn kabinet gepland met de initiatiefnemers van dit nieuwe 'museum', tussen aanhalingstekens. Ik zal hier nog geen uitspraken over doen. Ik wil eerst kennismaken met die mensen en met hun project en visie.

Streetart is niet nieuw en vond ook al naar kunstgaleries zijn weg. Ook de andere thema's waar het museum wil op inspelen, zoals grafische vormgeving, design, enzovoort, komen aan bod op andere plekken in Brussel. Met het oog op een unieke innovatiepositie in het museumlandschap wil ik dan ook het belang van de complementariteit van het MIMA met andere initiatieven benadrukken.

De locatie waar ze zich inplanten, is zeer bijzonder. De evolutie rond het industrieel erfgoed van de Bellevuebrouwerij aan de Ninoofsepoort is een van de

meest positieve recente evoluties in deze stad. De site ligt pal in de Kanaalzone in Sint-Jans-Molenbeek, al zullen anderen dat dan eerder 'mille quatre-vingt Molem' noemen. Het privé-initiatief rond de twee hotels, waarvan het Meininger Hotel er specifiek is voor de jonge internationale backpacker, brengt een bijzondere dynamiek naar de wijk: er komen meer mensen, vooral jongeren van over heel de wereld, naar de site en de wijk. Dat is positief. Als het museum zich daar nu aan toevoegt, versterkt het de dynamiek en het stadsweefsel in deze buurt.

U vraagt naar mijn mogelijkheden tot ondersteuning. In mijn visienota heb ik duidelijk aangegeven dat kunstenorganisaties, en de kunstensector in het algemeen, moeten inspelen op actuele ontwikkelingen, zoals nieuwe expressievormen, sociale bewegingen, de verjonging van de steden, de groeiende diversiteit. In onze diverse samenleving ontstaan boeiende, artistieke praktijken, initiatieven en expressievormen. Streetart is daarvan uiteraard ook een voorbeeld.

Sommige streetartartiesten hebben geen verdere ambities, anderen ontwikkelen door naar nieuwe vormen of werken. Streetartartiesten werken al vaak samen, ook met galeries. Hier en daar werken platformen samen met bestaande organisaties, maar veelal ontwikkelen ze ook nieuwe plekken om hun werk te maken of te tonen. Ze worden soms projectmatig ondersteund door lokale overheden. Ik vernoem hier in het bijzonder het Street Art Festival in Hasselt.

Ik wil ook wijzen op de mogelijkheden die 'Kunst in opdracht' hier kan bieden. Sommige streetartkunstenaars werken in opdracht en er zijn ook steeds meer, tussen aanhalingstekens, 'legale projecten', waar kunstenaars uitgenodigd worden om op een bepaalde plek te interveniëren. Ik wil lokale overheden vragen om deze, tussen aanhalingstekens, 'legale' streetartprojecten mogelijk te blijven maken, en om anderzijds de juiste omgang te vinden met de, tussen aanhalingstekens, 'illegale' projecten.

Streetart is in Brussel erg levendig en duidelijk aanwezig. Het volstaat om bijvoorbeeld de Facebookgroep StreetArtinBrussels te volgen om de stad op een leuke manier te ontdekken, of te herontdekken, via kunstwerken allerhande in de openbare ruimte. Ook in de officiële promotiekanalen, zoals Muntpunt en visitbrussels, komt deze kunstuiting regelmatig aan bod.

Net als andere grootsteden heeft onze stad zijn streetartsterren. U kent zeker Bonom, oftewel Vincent Glowinski. Deze clandestiene kunstenaar, die 's nachts opereerde, was en is een levende legende in Brussel. Overal doken zijn grote muurschilderingen op van bizarre dieren, skeletten, prehistorische beesten… Hij is even veroordeeld geweest tot vrijwilligerswerk, voor zijn erotische tekening aan de Louizalaan, waar ook Jan Hoet zaliger nog eens zijn licht over liet schijnen. Maar recent heeft deze streetartkunstenaar de pagina omgedraaid. Hij stelt nu tentoon in galeries. Hij is nu ook meer bezig met dans, video en schilderkunst. Hij trad vorig jaar op in de Vooruit, met zijn voorstelling 'Méduses'. Er is ook de kunstenaar Kool Koor, oorspronkelijk uit de Bronx maar al twintig jaar een Brusselaar. Er is het collectief Flagel, dat geduldig wacht tot het Flageyplein ondersneeuwt om zijn creativiteit dan pas bot te vieren en het plein om te toveren tot een kunstwerk. Of er zijn de leuke Space Invaders, de kleine monstertjes in kleurmozaïeken. Er is Crayon, die steeds strategische plekken kiest om zijn potloden achter te laten...

Streetart is – zoals u zelf hebt aangegeven en zoals ik ten overvloede heb duidelijk gemaakt – verbonden met de openbare ruimte. De interactie met een bepaalde locatie op een bepaald moment is heel belangrijk. Hoewel het niet mijn bevoegdheid is, maar eerder de bevoegdheid van de lokale besturen, is het cruciaal om plekken voor te behouden voor streetart. Er is het voorbeeld van Gent, met het Graffitistraatje, of er is Neerpede, onder de bruggen van de Brusselse ring, enzovoort.

Ik moet hierbij de kanttekening maken dat streetart ook een kunstvorm is die zich niet laat beperken door bepaalde afbakeningen via een toewijzing van openbare plekken voor streetart. Streetartkunstenaars zullen dan ook – letterlijk en figuurlijk – buiten de lijntjes blijven kleuren. Dit wil niet zeggen dat ik van mening ben dat streetart zijn gang maar kan gaan, overal en altijd. Er is de dunne lijn tussen vervelende tags en vervuilende graffiti enerzijds – waartegen de Brusselse stadsdiensten snel en efficiënt moeten optreden – en de kunstzinnige en maatschappelijke graffiti en streetart anderzijds. Het is een dunne lijn die ook getrokken wordt door inhoud, smaak, esthetiek, morele verantwoordelijkheid, verantwoordelijkheid tegenover buurt en eigenaar, enzovoort. Het zijn die grenzen die de kunstenaar zelf zal opzoeken en die zijn werk boven het 'vandalisme', tussen aanhalingstekens, laten uitkomen. Laten we er dus, samen met de lokale besturen en met de streetartkunstenaars, naar streven om het goede evenwicht te vinden.

Ik vat samen. Ik draag dit een warm hart toe, ook de initiatieven die al dan niet binnen het Kunstendecreet zouden worden genomen. Ook 'Kunst in de openbare ruimte' kan hier een bepaalde hefboomrol spelen. Wij hebben een aantal manieren om dit te doen. Maar de openbare ruimte zelf bezit ik niet, zeker niet in Brussel. In die zin zal er kunnen worden samengewerkt met anderen, om te bekijken hoe dit zich het best kan ontwikkelen in Brussel, maar zeker ook daarbuiten.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Minister, dank u voor uw uitgebreide en semiliteraire antwoord. Ik heb goed geluisterd en heb toch een aantal knipoogjes ontdekt. Het is positief dat er een contact gepland is tussen u en uw kabinet en het MIMA. Het is uiteraard zo dat streetartartiesten van vrijheid genieten. Het laatste wat zij willen, is een overheid die omknellend zou werken.

U sprak ook over een kader dat u kunt maken voor de gemeenten om in ruimte te voorzien en om niet te repressief op te treden tegen die kunstvormen. Kunt u dit iets concreter maken? Gaat u een brief sturen aan de gemeenten? Gaat u daarvoor samen zitten met minister Homans? Kunt u me vertellen hoe u dit juist ziet?

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Yamila Idrissi (sp·a): Ik ken het project MIMA niet, ik heb er nog maar heel weinig concrete informatie over. Maar in elk geval ben ik bijzonder verheugd dat het zich in Molenbeek afspeelt. Zo ontstaat er een bepaalde dynamiek in de gemeente. Molenbeek komt vaak heel negatief in het nieuws. U zei het al, minister, sinds het Meininger Hotel er is, is een bepaalde dynamiek ontstaan. Die zal nu versterkt worden met een dergelijk museum. We kunnen dit alleen maar toejuichen.

Streetart toont aan dat in Brussel als grootstad – en als Brusselse mag ik ook zeggen: als enige grootstad in Vlaanderen – de humus aanwezig is om die talenten naar boven te halen. We zien dit in het straatbeeld, maar het wordt eigenlijk te weinig belicht. We beschouwen de grootstad vaak als een oord van verderf en problemen. Een grootstad brengt echter ook positieve zaken voort.

U haalde het voorbeeld van Bonom aan. Hij werd lang verguisd, ook al omdat hij niet begrepen werd. Hij is een van de voorlopers in de stad. Het zijn mensen die van de vrijheid in de publieke ruimte gebruikmaken om hun ding te doen. Vaak is er ook tijd nodig voor ze begrepen worden. De eerste Bonoms werden weggeveegd. Wie nu een echte Bonom op de gevel heeft, staat te juichen omdat die gevel meer waard geworden is.

Minister, ik kijk heel hoopvol uit naar wat u hier allemaal rond gaat doen.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik ben geen Brusselse, maar ik wil toch ook mijn suggesties meegeven. Streetart is een kunstuiting op openbare plekken en dat moet zeker aangemoedigd worden, vooral in grootsteden. Dat staat buiten kijf.

Er is ook een vorm van complementariteit tussen het initiatief van het MIMA en de streetart in de openbare ruimte. Het is goed en zeker ook aan te moedigen.

Ik wil meegeven dat het ook goed zou zijn om er in de grootsteden, en wellicht in Brussel in het bijzonder, een algemene visie op te hebben. Ik refereer aan Antwerpen, toch ook een grootstad, waar een specifieke visienota bestaat over streetart. Het document is tot stand gekomen in verschillende administratieve diensten, Jeugd, Cultuur en Toerisme, maar ook Sport en ook met de politie. Het heeft zich vertaald in een streetartwerkgroep. Misschien zou het ook in Brussel een goed idee zijn om alle actoren rond de tafel te brengen opdat ze samen zoeken naar de beste manieren om streetart echt kansen te geven. Nu al lopen er verschillende initiatieven, maar het is misschien goed dat ze op elkaar worden afgestemd.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik probeer wat concreter te worden. Streetartprojecten die ingediend worden in het licht van het Kunstendecreet, zullen volgens de normale procedures worden bekeken. Ik deel hierover wel de mening van mevrouw Idrissi: de prilste kunstenaars zullen zich niet meteen wenden tot het Kunstendecreet, daar zit altijd een zekere spanning op.

Wat kunst in openbare ruimte betreft, is het natuurlijk zo dat na de heroriëntering van het Vlaams Bouwmeesterschap, deze kunstvorm bij de kunstcel in mijn administratie terechtkomt. De inkanteling is bezig. We willen zeker bekijken hoe we streetart kunnen opnemen in het geheel van hefbomen en van goede informatie en goede praktijken die we met de lokale overheden kunnen delen. Dat zullen we zeker doen.

Ik stel alleen vast dat dit een gewestmaterie is. Streetart zelf laat zich natuurlijk niet vatten in gewest- of gemeenschapsmateries, maar wanneer de kunst in openbare ruimtes in Brussel beoefend wordt, ben ik niet bevoegd.

Ik wil dus in het gesprek met het MIMA vernemen hoe het bepaalde zaken ziet, niet om als enige motor te fungeren, maar wel als een verbinding tussen de streetartscene en het beleid. Na dat gesprek kunnen we bekijken of, verwijzend naar de Antwerpse gecoördineerde nota en naar een aantal Gentse initiatieven, ik bepaalde initiatieven wil nemen met de gemeenten en de gemeenschapscommissies. We kunnen dan bekijken wat we kunnen doen. Nu gewoonweg een brief naar de gemeenten schrijven, zal ik niet doen, want dat zou de beste manier zijn om er niet veel voor te doen. En dat is niet wat u van mij verwacht. Ik wil dus bekijken hoe het MIMA, los van de eigen receptieve werking, dit deel van het verhaal in Brussel bekijkt. Ik kan mijn initiatieven daarop enten. Zo kunnen we wellicht tot wat meer coördinatie komen.

Er zijn zeker nog dingen mogelijk, maar ik wil u geen zaken beloven die ik niet hard kan maken. De Brusselse openbare ruimte is zoals u weet een gedeelde openbare ruimte, nog meer dan elders.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Minister, ik ben het er absoluut mee eens dat we van Brussel geen verdeelde stad moeten maken, maar een stad om te delen.

Mag ik misschien suggereren om dit agendapunt te bespreken op een overleg van het Brussels Kunstenoverleg/Réseau des Arts à Bruxelles (BKO/RAB)? Dat zou volgens mij absoluut een meerwaarde kunnen zijn.

Ik zal dit zeker blijven opvolgen. Ik vind dat het een win-winsituatie kan zijn voor iedereen die om Brussel en om kunst geeft.

Het gaat trouwens niet alleen over Brussel, maar ook over steden zoals Antwerpen, waar er al een visienota is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.